

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 13. září 2021 č. 796

o Programu podpory excelentního výzkumu v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví - EXCELES

Vláda

- I. schvaluje** Program podpory excelentního výzkumu v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví – EXCELES (dále jen „Program“) obsažený v části III materiálu čj. 966/21 v souladu s § 5 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, s tím, že financování Programu bude zajištěno podle výše disponibilních prostředků schválených pro tuto komponentu na úrovni Evropské komise a vyčleněných ve státním rozpočtu České republiky pro financování komponenty 5.1 Národního plánu obnovy České republiky jako prostředků hrazených z fondů Evropské unie;
- II. ukládá**
 1. ministru školství, mládeže a tělovýchovy
 - a) plnit úlohu poskytovatele podpory na výzkum a vývoj podle zákona o podpoře výzkumu a vývoje a vytvářet podmínky pro zajištění realizace Programu,
 - b) zpracovat do zadávací dokumentace Programu a zohlednit ve smlouvách o poskytnutí podpory prováděcí předpisy a pokyny pro využívání prostředků Evropské unie z Nástroje na podporu oživení a odolnosti, platné v době vyhlášení veřejné soutěže, a dále požadavky a připomínky Evropské komise pro implementaci Národního plánu obnovy České republiky a jeho komponent, které budou dodatečně doručeny vlastníkům komponent do České republiky,
 2. místopředsedovi vlády, ministru průmyslu a obchodu a ministru dopravy, aby poskytli nutnou součinnost Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy jako vlastníku komponenty 5.1. Národního plánu obnovy realizované Programem za účelem finančního zajištění Programu v návaznosti na usnesení vlády ze dne 17. května 2021 č. 467, k materiálu Národní plán obnovy, a splnění podmínek pro provedení plánu a získání relevantní části finančního příspěvku Národního plánu obnovy podle čl. 12 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj na podporu oživení a odolnosti;

III. bere na vědomí, že realizace Programu je podmíněna schválením komponenty 5.1 na úrovni Evropské komise.

Provedou:

ministr školství, mládeže a tělovýchovy,
místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu
a ministr dopravy

JUDr. Alena Schillerová, Ph.D., v. r.
místopředsedkyně vlády a ministryně financí

Program podpory excelentního výzkumu v prioritních oblastech veřejného
zájmu ve zdravotnictví

Obsah

<u>1</u>	<u>Identifikační údaje programu</u>	3
<u>2</u>	<u>Legislativní rámec programu</u>	3
<u>3</u>	<u>Analýza řešené problematiky a odůvodnění programu</u>	4
<u>4</u>	<u>Cíle programu a základní intervenční logika programu</u>	7
	4.1 <u>Cíl programu</u>	7
	4.2 <u>Dílčí cíle programu</u>	7
	4.3 <u>Způsoby dosažení stanoveného cíle</u>	8
	4.4 <u>Současný stav v ČR a srovnání se zahraničím</u>	8
	4.5 <u>Intervenční logika programu</u>	11
<u>5</u>	<u>Strategický rámec programu a návaznost na priority orientovaného výzkumu</u>	12
<u>6</u>	<u>Celkové výdaje na program a jejich odůvodnění</u>	17
	6.1 <u>Celkové výdaje na program</u>	17
	6.2 <u>Odůvodnění navrhované výše podpory</u>	17
	6.3 <u>Intenzita podpory v programu a její odůvodnění</u>	18
<u>7</u>	<u>Způsob realizace programu</u>	19
	7.1 <u>Způsob realizace programu a jeho projektů</u>	19
	7.2 <u>Uchazeči o podporu</u>	19
<u>8</u>	<u>Předmět podpory, očekávané výsledky, přínosy a dopady programu</u>	19
	8.1 <u>Specifikace předmětu podpory</u>	19
	8.2 <u>Podporované projektové aktivity</u>	20
	8.3 <u>Očekávané výsledky programu</u>	20
	8.4 <u>Očekávané přínosy programu</u>	21
	8.5 <u>Očekávané dopady programu</u>	22
	8.6 <u>Možná rizika a negativní dopady</u>	22
<u>9</u>	<u>Požadavky na prokázání způsobilosti uchazečů</u>	23
<u>10</u>	<u>Způsobilé náklady projektu a motivační účinek</u>	26
	10.1 <u>Vymezení způsobilých nákladů projektu</u>	26
	10.2 <u>Motivační účinek</u>	27
<u>11</u>	<u>Způsob a kritéria hodnocení návrhů projektů</u>	27
	11.1 <u>Způsob hodnocení návrhů projektů</u>	27
	11.2 <u>Kritéria hodnocení návrhů projektů ve veřejné soutěži programu</u>	28
<u>12</u>	<u>Monitoring a hodnocení na úrovni projektu</u>	29
<u>13</u>	<u>Monitoring a hodnocení na úrovni programu</u>	29
	13.1 <u>Harmonogram monitoringu a hodnocení programu</u>	29
	13.2 <u>Způsob monitoringu a hodnocení programu</u>	30

Identifikační údaje programu

Název programu: Program podpory excelentního výzkumu v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví (dále jen „program EXCELES“¹⁾).

Členění na podprogramy: Tento program není členěn na podprogramy.

Identifikační kód programu: Pro účely evidence v informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VaVal“) byl programu EXCELES přidělen kód „(bude přidělen)“.

Poskytovatel: S odkazem na § 34 odst. 1 a § 4 odst. 1 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, je poskytovatelem účelové podpory na řešení projektů tohoto programu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“).

Doručovací adresa poskytovatele: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Odbor podpory vysokých škol a výzkumu - 32
Karmelitská 529/5
118 12 Praha 1

Doba trvání programu a termín vyhlášení: Program EXCELES je navrhován na léta 2022–2026. Doba realizace podpořených víceletých projektů se plánuje v letech 2022 až 2026 a koresponduje s obdobím realizace Národního plánu obnovy²⁾. Délka řešení jednotlivých projektů se bude odvíjet od schváleného harmonogramu realizace komponent v Národním plánu obnovy. Vyhlášení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích³⁾ se plánuje na 4. čtvrtletí roku 2021 v návaznosti na termín ukončení jednání s Evropskou komisí o Národním plánu obnovy. Poskytovatel si vyhrazuje právo veřejnou soutěž ve VaVal opakovat v případě nedostatku kvalitních projektů vhodných k podpoře nebo v případě nedočerpání alokované podpory.

Legislativní rámec programu

Program EXCELES je programem podpory výzkumu a vývoje definovaným v § 2 odst. 2 písm. g) zákona č. 130/2002 Sb., který je určen na podporu projektů výzkumu, vývoje a inovací vymezených § 2 odst. 2 písm. h) zákona č. 130/2002 Sb.

Na řešení projektů v tomto programu bude po dobu jeho trvání podle § 3 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 130/2002 Sb. poskytována účelová podpora.

Poskytování podpory se řídí zákonem č. 130/2002 Sb. a Nařízením Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, ve znění Nařízení Komise (EU) 2017/1084 ze dne 14. června 2017 a ve znění Nařízení Komise (EU) 2020/972 ze dne 2. července 2020, kterým se mění nařízení (EU) č. 1407/2013, pokud jde o jeho prodloužení, a nařízení (EU) č. 651/2014, pokud jde o jeho prodloužení a příslušné úpravy (Text s významem pro EHP) C/2020/4349, (dále jen „nařízení č. 651/2014“), popř. se bude řídit jeho novelou platnou v době vyhlášení veřejné soutěže programu. Program jako implementační nástroj komponenty 5.1 Národního plánu obnovy musí být zároveň podřízen Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241, ze dne 12. února 2021,

1) Název programu EXCELES vyplývá z jeho zaměření na podporu **EXCE**llence ve vybraných **LÉ**kařských oborech a ve **Spole**čenskovešedních oborech zabývajících se zejména sociální a ekonomickou problematikou spjatou s dopady systémových zdravotních rizik.

2) Usnesení vlády České republiky ze dne 17. května 2021 č. 467, Národní plán obnovy.

3) Podle § 17 a souvisejících zákona č. 130/2002 Sb.

kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (RRF), a jeho implementačním dokumentům, které budou platné v den vyhlášení veřejné soutěže programu.

V případě, že předmětem projektu bude výhradně nezávislý výzkum a vývoj prováděný výzkumnou organizací v rámci jejích ne hospodářských činností, může být podpora poskytnuta mimo režim veřejné podpory s odkazem na Sdělení Komise – Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací ze dne 27. června 2014 (2014/C 198/01), vydané v Úředním věstníku Evropské unie, (dále jen „Rámec VaV“).

V návaznosti na ustanovení zákona č. 130/2002 Sb. se některé procesní náležitosti při poskytování podpory v tomto programu řídí dále zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Dílní technické detaily, zejména při prokazování způsobilosti uchazeče, jsou rovněž vztaženy k zákonu č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a k zákonu č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů.

Analýza řešené problematiky a odůvodnění programu

Situace způsobená pandemií covid-19 odhalila mezery v systému a stala se výzvou i impulsem urychleně řešit národní potřeby ČR v oborech, které se v této souvislosti ukazují být klíčovými pro zajištění socioekonomické stability a dlouhodobého ekonomického růstu. Krize způsobená masivním rozšířením infekční choroby, která má zejména ve spojitosti s dalšími zdravotními riziky zásadní vliv na nárůst úmrtnosti v ČR, a je proto spojena s významnými negativními sociálními a ekonomickými dopady, upozornila na potřebu zaměřit se na podporu schopnosti relevantních vědecko-výzkumných kapacit pružně reagovat na aktuální potřeby tohoto typu.

Oborové vymezení programu je postaveno na dvou základních pilířích – na jedné straně na identifikaci chorob s nejvyšší nemocností a počtem úmrtí a na straně druhé na zjištění potenciálu výzkumných kapacit reagovat na trendy ve vývoji těchto ukazatelů, tj. posouvat hranici poznání v oblastech podstatných pro vypořádání se s výzvami, které tato onemocnění pro společnost představují.

Na základě statistik (počet úmrtí, nemocnost, finanční zátěž zdravotního a sociálního systému) lze mezi choroby se závažnými společenskými dopady řadit nemoci oběhové soustavy (kardiovaskulární a cerebrovaskulární), jejichž častým predisponujícím faktorem jsou choroby metabolické, onemocnění onkologická, nemoci nervové soustavy a dle nejnovějších dat i choroby infekční.⁴ V roce 2019 způsobily v ČR nemoci oběhové soustavy 42,7 % úmrtí a nemoci onkologické 25,7 % úmrtí.⁵ Analýza představená Ministerstvem zdravotnictví ČR zároveň ukazuje, že zmíněné nejčastější příčiny úmrtí, tj. nemoci oběhové soustavy a nemoci onkologické, jsou zároveň nejčastějšími komorbiditami u zemřelých s covid-19.⁶ Nemoci nervové soustavy představují z hlediska počtu úmrtí zdánlivě nižší společenské riziko, jejich závažnost ovšem spočívá v trendu dlouhodobě rostoucí zátěže zdravotního a zejména sociálního systému.⁷ Zátěž

⁴) Statistická data o vývoji denního počtu zemřelých v letech 2015-2020 ukazují výrazný nárůst v souvislosti s probíhající pandemií covid-19 (Český statistický úřad. *V roce 2020 zemřelo přes 129 tisíc obyvatel Česka* [online]. 3. 2. 2021 [cit. 23. 7. 2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/v-roce-2020-zemrelo-pres-129-tisic-obyvatel-ceska>).

⁵) Český statistický úřad. *Zemřelí podle seznamu příčin smrti, pohlaví a věku v ČR, krajích a okresech – 2010-2019* [online]. 16. 11. 2020 [cit. 23. 7. 2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-podle-pohlavi-a-veku-2010-2019>.

⁶) Ministerstvo zdravotnictví. *Data o celkové mortalitě a o příčinách úmrtí pacientů s covid-19* [online]. [cit. 23. 7. 2021], s. 14. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/11/Data-o-celkov%C3%A9-mortalit%C4%9B-a-o-p%C5%99%C3%AD%C4%8Din%C3%A1ch-%C3%BAmrt%C3%AD-pacient%C5%AF-s-covid-19.pdf>.

⁷) Studie z roku 2013 aplikující data z rozsáhlé evropské studie Cost of Disorders of the Brain in Europe na ČR uvádí, že zahrnutí socioekonomického břemene do celkové kalkulace nákladů spojených s jednotlivými skupinami chorob činí skupinu poruch mozku nejnákladnější. (Ehler, Edvard et al., 2013. Náklady na poruchy mozku v České republice. *Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie*. **76/109**(3), 282-291). Podle údajů ČSÚ jsou nemoci nervové

zdravotního a sociálního systému ovlivňují i faktory jako gender a pohlaví. Například muži více umírají na ischemické nemoci srdeční (415,9 mužů na 100 000 obyvatel) než ženy (276,2 žen).⁸ Muži se celkově dožívají nižšího věku, kdežto ženy žijí déle, avšak s chronickým onemocněním.

Pomocí bibliometrické analýzy byly dále identifikovány medicínské a související obory, které dosahují excelentních výsledků ve výzkumu, vývoji a inovacích (dále jen „VaVal“).⁹ Prolnutím dat z výše uvedených statistik a analýz lze určit perspektivní tematické a oborové zacílení programu, které odpovídá potřebnosti ve vztahu k rozvoji ČR.

Na základě analýzy zpracované Technologickým centrem AV ČR s využitím dat z IS VaVal a dat Českého statistického úřadu (ČSÚ) týkajících se výše účelové podpory dle oborů¹⁰ a v zájmu efektivní alokace veřejných prostředků byly také určeny obory, které dosud nejsou dostatečně podporovány z jiných zdrojů, jako jsou např. operační programy implementované v ČR nebo programy evropské (např. H2020). Virologie, imunologie, infektologie, kardiologie nebo endokrinologie patří mezi obory, které v letech 2016–2019 získaly méně než ¼ veřejných prostředků poskytnutých na projekty z oboru biomedicíny.

Současná epidemiologická situace zároveň dokládá, že je nezbytné, aby byl program zaměřený na výzkum v takto identifikovaných lékařských oborech doplněn o výzkum zaměřený na sociální a ekonomické dopady systémových zdravotních rizik. V ČR dosud neexistuje pracoviště, které by se takovému výzkumu systematicky věnovalo a jehož výsledky by bylo možné využívat jako analytickou podporu pro tvorbu a implementaci opatření (epidemických opatření nebo finančně a sociálně ekonomických nástrojů) ke zvládnutí krizí tohoto typu. Nutnost navázání politického rozhodování na výzkum v sociální a ekonomické oblasti, tzv. „evidence based policy“ koncept, dostatečně dokládá odborná literatura¹¹ a klíčové strategie rozvoje na národní i globální úrovni¹². Adekvátní „evidence based policy“ přístup může mít zásadní pozitivní dopady v podobě nabízených řešení pro programem podpořené lékařské obory, resp. zdravotní politiku¹³ a může rovněž zásadním způsobem přispět k efektivní implementaci a komunikaci veřejných politik obecně¹⁴. Program podpoří vznik národní vědecké autority pro sociální a ekonomický výzkum dopadů systémových zdravotních rizik, která bude ve spolupráci s vládou ČR analyzovat a dále

soustavy jednou ze tří diagnóz, u nichž v letech 2010-2017 došlo procentuálně k nejvyššímu růstu výdajů na léčbu (o 70 %) (Český statistický úřad. *Výsledky zdravotnických účtů ČR 2010-2017. Výdaje zdravotních pojišťoven* [online]. 13. 2. 2019 [23. 7. 2021], s. 5. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/90577099/26000519k3_1.pdf/90c9db8f-65b4-4cf2-9f44-d26228d62a5e?version=1.0.)

⁸) Blíže viz Český statistický úřad, 2020. *Zemřelí podle příčin smrti a pohlaví, standardizovaná míra smrtelnosti, mezinárodní srovnání* [online] Český statistický úřad. [23. 7. 2021] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/120583268/300002200235.pdf/3925ded1-b7b9-4bbc-bf09-b238b4d50d7b?version=1.1>.

⁹) Vondrák, Tomáš, Kučera Zdeněk, Pazour Michal. Posouzení zaměření zdravotního VaV na základě bibliometrické analýzy publikací ve vybraných lékařských a příbuzných oborech. Technologické centrum AV ČR, únor 2021. (Dokument je dostupný např. na internetové adrese: <https://www.strast.cz/cs/publikace/posouzeni-zamereni-zdravotniho-vav-na-zaklade-bibliometricke>).

¹⁰) Kučera Zdeněk, Vondrák Tomáš, Pecha Ondřej. *Posouzení kapacit a zaměření zdravotního VaV na základě analýzy účasti v národních programech VaV a Horizontu 2020*. Technologické centrum AV ČR, listopad 2020. (Dokument je dostupný např. na internetové stránce <https://www.strast.cz/cs/publikace/posouzeni-kapacit-a-zamereni-zdravotniho-vav-na-zaklade-analyzy>.)

¹¹) Např. Pasachoff, Eloise, 2017. Two Cheers for Evidence: Law, Research, and Values in Education Policymaking and Beyond. *Columbia Law Review* **117**(7), 1933-1972.

¹²) Strategický rámec ČR 2030 identifikuje nedostatečné využívání „evidence based policy“ přístupu v rámci SWOT analýzy. *Strategický rámec Česká republika 2030*. Praha: Úřad vlády České republiky, Odbor pro udržitelný rozvoj, 2017. s. 23. ISBN 978-80-7440-181-7.

¹³) Katherine, Elizabeth, Smith, Srinivasa, Vittal, Katikireddi, 2013. A glossary of theories for understanding policymaking. *Journal of Epidemiology and Community Health*, **67**(2), 198-202. <http://dx.doi.org/10.1136/jech-2012-200990>. K významu zpracování dat pro prevenci a fungování veřejného zdravotnictví např. Budd, Jobie, Miller, Benjamin, Manning, Erin et al., 2020. Digital technologies in the public-health response to COVID-19. *Nature Medicine* **26**, 1183-1192. <https://doi.org/10.1038/s41591-020-1011-4>.

¹⁴) Catunga, John, Paul. Critic, advocate, enforcer: the multiple roles of academics in public policy In: *Engaging with Policy, Practice and Publics, Book Subtitle: Intersectionality and Impacts*. Bristol University Press, Policy Press, 2020, s. 135-154. ISBN 978-1447350378. K významu interpretace zdravotnických dat v komunikačních strategiích např. Naeem, Salman, Bin, Bhatti, Rubina, 2020. The Covid-19 'infodemic': a new front for information professionals. *Health Information and Libraries Journal*, **37**, 233-239. <https://doi.org/10.1111/hir.12311>.

rozvíjet již implementované veřejné politiky a umožní tak předcházet zásadním selháním v oblasti implementace veřejných politik¹⁵, nebo v oblasti spolupráce s orgány veřejné moci. Vytvoření takovéto národní vědecké autority odpovídá závazku vlády řešit nedostatečnou implementaci „evidence based policy“ přístupu do strategického vládnutí a strategického řízení v ČR a reflektuje závazek vlády usilovat o vytvoření dostatečných institucionálních i analytických kapacit pro zajištění koherence politik pro udržitelný rozvoj¹⁶.

Program má iniciovat vznik dlouhodobých konsorciálních vazeb a v jejich důsledku jednotných národních platform v každé ze zvolených prioritních společenských a lékařských oblastí tvořených těmi nejlepšími vědeckými týmy a pracovišti v ČR. Tyto platformy systematicky i systémově zajistí odborné zázemí pro potřeby státní správy. Překlenou tak současnou roztříštěnost oficiálních odborných názorových platform a umožní rychlejší a transparentnější sdílení relevantních a vědecky ověřených informací a výsledků VaV v nové kvalitě napříč obory. Fungování takových národních výzkumných autorit ve vybraných vědních oborech umožní rychlejší reakce a odbornou podporu pro řízení státní správy v krizových obdobích v oblasti jejich prioritních zájmů.

Vznik konsorciálních vazeb v rámci podpořených projektů povede i k překonání koncentrace excelence ve výzkumu do aktuálně geograficky omezených ohnisek. Analýza spolupráce výzkumných center s dalšími subjekty i mezi sebou navzájem zpracovaná Technologickým centrem AV ČR na projektech podpořených z veřejných zdrojů¹⁷ a kartogramy a data ČSÚ k financování výzkumu a vývoje ze státního rozpočtu dokládají, že současný stav v ČR lze v případě některých oborů mimo jiné charakterizovat existující excelencí ve výsledcích, ale zároveň spíše ojedinělými úspěchy a nedostatečnou spoluprací a zasíťováním (např. je zřejmý nízký podíl společných publikací napříč tematicky podobně zaměřenými pracovišti v ČR). To je patrné zejména u oborů s relativně menším počtem projektů podpořených z veřejných zdrojů, jako jsou virologie, endokrinologie či kardiologie, kde převažuje spolupráce buď na individuální bázi (virologie), nebo na bázi regionálních klastrů (endokrinologie)¹⁸.

Zároveň s výše uvedeným je program impulsem k optimalizovanému procesu renovace a modernizace v ČR existujících zařízení. V uvedených prioritních oborech program nastartuje další investiční rozvoj stávajících prostor a výzkumných zařízení odpovídající úrovni moderních vědeckých laboratoří a pracovišť evropského standardu. Podpořená výzkumná pracoviště budou sloužit jak týmům zapojeným do projektových aktivit, tak v „open access“ režimu obdobně, jako je tomu např. u velkých výzkumných infrastruktur. Tím bude zajištěno efektivnější využití a zúročení vložených veřejných prostředků.

Program přispěje i k prohlubování kvalifikace a dovedností ve zvolených prioritních oblastech. Potenciál ke zlepšení je v dosažení pokročilé vědecké výchovy v prioritních oblastech, která by zajistila vysoce kvalifikované nástupce a kontinuitu v rozvoji progresivních témat. Jedním z požadavků kladených na nové národní vědecké autority bude zajistit mezinárodní konkurenceschopnost výsledků v podpořených prioritních oblastech a aktivně se v těchto oblastech podílet na kvalitní vědecké výchově a transferu znalostí.

¹⁵) Howlett Michael, 2012. The lessons of failure: learning and blame avoidance in public policy-making. *International Political Science Review*. **33**(5), 539-555.

¹⁶) *Strategický rámec Česká republika 2030*. Praha: Úřad vlády České republiky, Odbor pro udržitelný rozvoj, 2017. s. 94. ISBN 978-80-7440-181-7. Tamtéž, Příloha 1, s. 201-202.

¹⁷) Kučera Zdeněk, Vondrák Tomáš, Pecha Ondřej. *Posouzení kapacit a zaměření zdravotního VaV na základě analýzy účasti v národních programech VaV a Horizontu 2020*. Technologické centrum AV ČR, listopad 2020. (Dokument je dostupný např. na internetové adrese: <https://www.strast.cz/cs/publikace/posouzeni-kapacit-a-zamereni-zdravotniho-vav-na-zaklade-analyzy>).

¹⁸) *Ibidem*, s. 20-24.

Cíle programu a základní intervenční logika programu

Cíl programu

Cílem programu EXCELES je zvýšení schopnosti výzkumných kapacit ve vybraných prioritních oblastech VaVal reagovat na aktuální trendy a potřeby ve VaVal v návaznosti na výskyt závažných chorob a sociální a ekonomické dopady systémových zdravotních rizik s nimi spojenými. Vybranými prioritními oblastmi VaVal (dále jen „prioritní oblasti VaVal“) jsou:

- a) specifické biologické a lékařské obory a navazující technické a technologické obory cíleně zaměřené na studium infekčních chorob a virologii, které se soustřeďují na choroby se statisticky nejvyšší smrtností nebo vysokými přímými (medicínskými) a nepřímými (sociálními a ekonomickými) náklady a zároveň na dopady a komplikace u těchto chorob způsobené onemocněními typu covid-19;
- b) onkologie a související vědní disciplíny pro studium nádorových onemocnění se statisticky nejvyšší smrtností, které se zároveň soustřeďují na dopady a komplikace u těchto chorob způsobené onemocněními typu covid-19;
- c) specifické lékařské a další navazující vědní disciplíny z oblasti neurověd cíleně zaměřené na problematiku neurodegenerativních a dalších typů neurologických onemocnění, které se zaměřují na onemocnění se statisticky nejvyšší smrtností nebo vysokými přímými (medicínskými) a nepřímými (sociálními a ekonomickými) náklady a zároveň na dopady a komplikace u těchto chorob způsobené onemocněními typu covid-19;
- d) specifické lékařské a další navazující vědní disciplíny cíleně zaměřené na problematiku metabolických onemocnění a kardiovaskulárních chorob, které se soustřeďují na choroby se statisticky nejvyšší smrtností nebo s vysokými přímými (medicínskými) a nepřímými (sociálními a ekonomickými) náklady a zároveň na dopady a komplikace u těchto chorob způsobené onemocněními typu covid-19;
- e) specifické společenskovední a navazující disciplíny cíleně zaměřené na sociální a ekonomické dopady systémových zdravotních rizik, tj. souborně na problematiku:
 1. fungování veřejné správy, komunikace veřejné správy s veřejností a chování společnosti v situacích zdravotního ohrožení,
 2. efektivity zdravotní péče, životního stylu a jiných sociálně-ekonomických determinant zdravotních rizik i,
 3. obnovy hospodářství po zdravotních či bezpečnostních krizích z hlediska hospodářské politiky, trhu práce a nezaměstnanosti, lidského kapitálu a vzdělávání nebo řešení nárůstu chudoby.

Dílčí cíle programu

- a) Dosažení a udržení evropské úrovně excelence orientovaného výzkumu v prioritních oblastech VaVal.
- b) Posílení meziinstitucionální, mezioborové a meziregionální spolupráce v prioritních oblastech VaVal a kvality národního výzkumu prostřednictvím dalšího růstu mezinárodní spolupráce.
- c) Prohlubování dovedností, vědecká výchova a podpora mladé generace výzkumníků v prioritních oblastech VaVal, včetně zajištění kvalitních pracovních podmínek.
- d) Posílení relevance výzkumných výstupů, popř. doplnění stávajícího poznání v prioritních oblastech VaVal prostřednictvím zohlednění genderové perspektivy.
- e) Modernizace a rozvoj výzkumné infrastruktury a kapacit v prioritních oblastech VaVal, včetně zajištění odborných informačních kapacit a mechanismů.
- f) Etablování národní odborné autority v prioritních oblastech VaVal poskytující odbornou a informační podporu pro „evidence based“ rozhodování příslušných orgánů veřejné moci.

Způsoby dosažení stanoveného cíle

- a) Soustředění nejlepších kapacit z ČR ve společných tématech a výzvách do centralizovaného konsorciálního projektu¹⁹ ve zvolené prioritní oblasti VaVal; sjednocování existujících excelentních týmů a kapacit do národních autorit vyšší kvality a interoperabilní sdílení vědecky ověřených informací;
- b) vyšší míra internacionalizace národních týmů v prioritních oblastech VaVal;
- c) rozvoj lidských zdrojů a zlepšování pracovních podmínek v prioritních oblastech VaVal;
- d) využití potenciálu mladých a začínajících výzkumníků zapojením do podporovaných vědeckovýzkumných aktivit;
- e) zohlednění genderových aspektů v prioritních oblastech VaVal, zhodnocení a podpora jejich potenciálu;
- f) potřebná renovace a modernizace spojená s nezbytným investičním rozvojem stávajících výzkumných kapacit v prioritních oblastech VaVal při zohlednění požadavků Evropské komise „do no significant harm“²⁰.

Současný stav v ČR a srovnání se zahraničím

Transparentní výběr nejlepších projektů ve veřejné soutěži ve VaVal provedený podle zákona č. 130/2002 Sb. a zaměření programu umožní:

- efektivnější využití prostředků systémově standardním a státem kontrolovaným způsobem,
- odstranění roztržitosti a duplicit ve finančně i kapacitně náročných vědeckých disciplínách nebo jejich méně efektivního, „mnohakolejného“ financování.

ČR za účasti Evropských strukturálních a investičních fondů od roku 2009 systematicky investuje prostředky do budování a dalšího rozvoje excelentních výzkumných a vývojových pracovišť.²¹ Byla vybudována špičková, v řadě případů i unikátní zařízení v podobě tzv. velkých výzkumných infrastruktur, které jsou zařazeny do Cestovní mapy ČR i Cestovní mapy Evropského strategického fóra pro výzkumné infrastruktury (ESFRI). Velké výzkumné infrastruktury vytvořily v ČR špičkové znalostní, přístrojové a personální zázemí pro provádění excelentního VaVal na mezinárodně konkurenceschopné úrovni. Řada českých výzkumníků patří mezi evropské či světové vědecké špičky, o čemž svědčí např. jejich publikační aktivity v 1. Q (podle WoS)²², stále častější zkušenosti s uplatňováním jejich znalostí při transferu do praxe, vedoucího mj. k uplatňování patentů v licenčních smlouvách, využívání nových certifikovaných léčebných postupů, metodik nebo navrhování a využívání nových zdravotnických pomůcek určených pro zdravotnickou praxi či účast a první úspěchy v mezinárodních programech a konsorciálních mezinárodních projektech, vč. prestižních evropských grantů jako jsou granty Evropské výzkumné rady (ERC). Řada špičkových výzkumných týmů spolupracuje s aplikační sférou a v rámci tzv. „Národních center kompetence“

¹⁹) Pro účely programu EXCELES se pojmem „konsorciální projekt“ rozumí projekt, na jehož řešení se podílí více různých právnických osob a právní vztahy mezi nimi jsou založeny na českém právním řádu a smluvně vázány. Návrh smlouvy o účasti dalších účastníků projektu na řešení projektu (viz § 2 odst. 2, písm. j) zákona č. 130/2002 Sb.) musí být již součástí návrhu projektu.

²⁰) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088 (Text s významem pro EHP)

²¹) Rada pro výzkum, vývoj a inovace, 2019. *Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2019* [online]. [cit. 23. 7. 2021] Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=677142> nebo Zpráva o hodnocení plnění opatření NP VaVal, která byla schválena usnesením vlády ze dne 8. února 2019 č. 115.

²²) Viz též výsledky hodnocení RVVI podle Metodiky 17+ na národní úrovni (RVVI, 2019. Hodnocení VaVal. "Hodnocení 2018" / 2. rok implementace [online]. RVVI. [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=847179> a <https://hodnoceni18.rvvi.cz/www/biblio-obory>) nebo vyhodnocení oborová publikační výkonnosti pracovišť výzkumných organizací v České republice v roce 2017 nástrojem CERGE „IDEA think-tank“ (IDEA CERGE-EI, 2018. *Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v roce 2017* [online]. [23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://ideaapps.cerge-ei.cz/Performance2017/>).

zúročuje své společné know-how v dalších etapách inovačního řetězce (základní výzkum → aplikovaný výzkum → inovace → produkt/služba → zisk → reinvestice do výzkumu).

V českém výzkumném prostředí se postupně implementuje Metodika hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací, která byla schválena usnesením vlády České republiky ze dne 8. února 2017, č. 107 (dále jen „Metodika 17+“), a vláda ČR plánuje postupně navyšovat institucionální podporu určenou na rozvoj výzkumných organizací. Tato opatření by měla v budoucnu zajistit existujícím špičkovým výzkumným týmům, úspěšně etablovaným i na mezinárodním poli, finanční jistotu a stabilitu pro další rozvoj. Implementace Metodiky 17+ je dlouhodobým procesem, který narovnává české výzkumné prostředí prostřednictvím upřednostňování kvality VaVal před kvantitou. Metodika 17+ klade důraz na dostatečný prostor pro tvorbu, progresivní strategická zaměření a vize výzkumných organizací oproti širokospektrálním nesourodým politikám předchozích období. Vnější transformace systému financování výzkumných organizací je přirozeně doprovázena i vnitřní transformací, která může být spojena s krátkodobou vnitřní destabilizací (např. interní procesní „přerod“ za účelem získávání HR Award²³ či implementování plánů genderové rovnosti, které se aktuálně stávají zásadním předpokladem mezinárodní spolupráce ve výzkumu). České výzkumné organizace nejsou prozatím dostatečně připraveny na to, aby v době systémových přerodů zabezpečily své špičkové týmy a věnovaly dostatečnou pozornost jejich stabilizaci, zázemí a rozvoji, možná i kvůli předsudkům opírajícím se o názor, že tam, kde již excelence nebo potenciál existují, není třeba dál investovat. Plýtvání špičkovými kapacitami na zajišťování bazální existence výzkumné organizace v českém prostředí by ovšem vedlo jen k postupnému snižování získaného kreditu, oslabování jejich dosud excelentních týmů, zastarávání a k zaostávání za současnými evropskými a světovými trendy. Současná (a snad jen dočasná) nestabilita uvnitř českých výzkumných organizací, kterou má eliminovat úplná implementace Metodiky 17+ a transformace systému financování výzkumných organizací, je jednou z příčin odlivu etablovaných mladých vědců²⁴ do zahraničí a oslabování existujících českých špičkových týmů s vysokým stupněm internacionalizace a může vést až k jejich totálnímu rozpadu, ztrátě pěstovaného know-how a budované znalostní báze.²⁵ V probíhajícím procesu implementace nové metodiky a modelu

²³) Tyto systémové změny jsou velmi potřebné a jsou proto posilovány poměrně masivní podporou za účasti ESIF viz např. výzvy č. 02_16_028 a 02_18_054 - Rozvoj kapacit pro výzkum a vývoj I a II v OP VVV (OP VVV, 2021. Ukončené výzvy. Výzva č. 02_16_028 [online]. OP VVV. [Cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-16-028-rozvoj-kapacit-pro-vyzkum-a-vyvoj-i> a OP VVV, 2021. Ukončené výzvy. Výzva č. 02_18_054 [online]. OP VVV. [Cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/avizo-vyzvy-c-02-18-054-rozvoj-kapacit-pro-vyzkum-a-vyvoj-ii>) nebo interim evaluace OP VVV – Viz též Evaluace OP VVV (2018) - Hodnocení posilování kapacit pro kvalitní výzkum, rozvoj VŠ a lidských zdrojů pro VaV, (OP VVV2018. Úvod. *Vyhodnocení pokrytí podporovaných aktivit Prioritní osy 1 a 2 výzvami Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání* [online]. OP VVV [Cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/balicek-dokumentu/vyhodnoceni-pokryti-podporovanych-aktivit-prioritni-osy-1-a-2-vyzvami-operacniho-programu-vyzkum-vyvoj-a-vzdelavani.htm>) nebo (OP VVV, 2018. Úvod. *Vyhodnocení výzvy Rozvoj kapacit pro VaV* [online]. OP VVV [Cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/balicek-dokumentu/vyhodnoceni-vyzvy-rozvoj-kapacit-pro-vav.htm>). Tento typ intervence je plánován i pro příští programovací období v novém operačním programu MŠMT Jan Amos Komenský. *Tiskové zprávy k novému programovacímu období MMR (DotaceEU.cz, 2019. Novinky. Evropská komise chválí ČR za přípravu nového období* [online]. DotaceEU.cz [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Novinky/Evropska-komise-chvali-CR-za-pripravu-noveho-obdob>) nebo zasedání monitorovacího výboru MŠMT k OP VVV 13. 6. 2019 a 26. 9. 2019 (OP VVV, 2019. Tiskové správy. *Na MŠMT se diskutovalo o novém operačním programu i o dalších výzvách OP VVV* [online]. OP VVV [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/aktualita/na-msmt-se-diskutovalo-o-novem-operacnim-programu-i-o-dalsich-vyzvach-op-vvv.htm>, OP VVV, 2019. Tiskové správy. *Monitorovací výbor OP VVV schválil vyhlášení dvou nových výzev* [online]. OP VVV [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/aktualita/item1035888.htm> nebo OP VVV, 2019. Tiskové správy. *OP JAK* [online]. OP VVV [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z <https://opvvv.msmt.cz/2021-plus>.

²⁴) Pro zjednodušení textu je pro označení osob používán mužský rod. Zpracovatel má ale vždy na mysli muže i ženy.

²⁵) [Např. Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027, str. 35 \(MPO, 2021. RIS3 strategie. Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021 – 2027 \(Národní RIS3 strategie\) \[online\]. MPO \[cit. 23. 7. 2021\]. Dostupné z: \[https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/ris3-strategie/dokumenty/2021/1/A_RIS3-Strategie.pdf\]\(https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/ris3-strategie/dokumenty/2021/1/A_RIS3-Strategie.pdf\)\), nebo Sdělení Komise 628/2020. „Nový EVP pro výzkum a inovace“, str. 19, \(Úřad pro publikace Evropské unie, 2020. *Podrobnosti o zveřejnění. Sdělení komise Evropského parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. Nový EVP pro výzkum a inovace* \[online\]. Úřad pro publikace Evropské unie \[23. 7. 2021\]. Dostupné](#)

financování je proto nezbytná časově omezená státní intervence, která bude úzce zaměřená na cílenou stabilizaci mezinárodně etablovaných vědeckých „top“ týmů působících v českých výzkumných organizacích, a to prostřednictvím tohoto programu jako transitního nástroje účelové podpory.

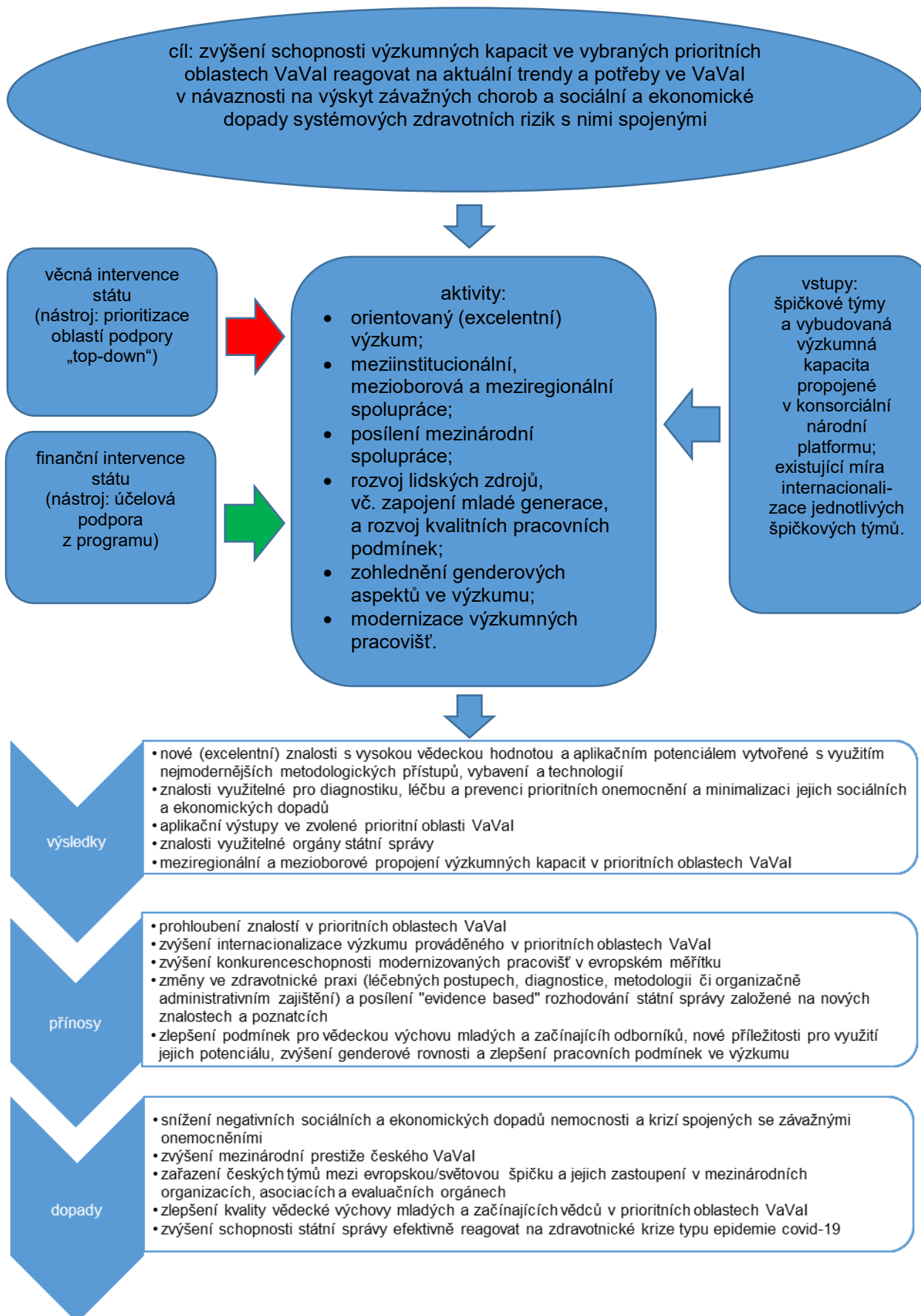
Nový program jako implementační nástroj Inovační strategie a Národního plánu obnovy přináší do systému podpory výzkumu a vývoje v ČR i nový princip národní intervence, a to princip „top-down“. Odborné zaměření většiny dosavadních systémových dotačních nástrojů v ČR bylo a je založeno na principu „bottom-up“. ČR sice vytyčila prioritní oblasti výzkumu, např. v rámci Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR, ovšem dosud chybí systémový nástroj, který by podporoval excelentní (orientovaný) výzkum v omezeném a relativně úzce profilovaném výseku znalostních domén. Nový program toto místo zaplní a v režimu „top-down“ cílenou koncentrací českých špiček na konsorciální projektové bázi umožní významný kvalitativní posun ve státem definovaných prioritních oblastech výzkumu.

Na rozdíl od dosavadní praxe uplatňované v ČR řada zemí Evropy i mimo ni tradičně a cíleně podporuje oborově zaměřenými výzvami nebo programy konkrétní oblasti VaVal. Mezi takovéto oblasti patří zejména klimatické změny (např. Austrálie), seismologie (zejména Japonsko, USA, Turecko), výzkum oceánů (např. Francie, Švédsko, Norsko, USA, Austrálie), výzkum vesmíru a příbuzné obory (USA, Francie, Rusko), částicové oblasti v chemii či fyzice nebo mikrobiologii (Rakousko, Švýcarsko, USA, Francie), umělá inteligence a ICT obory (Japonsko, Korea, USA, Německo).

Příkladem dobré praxe a ověření fungování obdobných oborově zaměřených národních autorit působících v zahraničí mohou být některé ústavy působící např. v Německu ve skupině Max-Planck-Gesellschaft, např. Assoziierte Einrichtung - Ernst Strüngmann Institute (ESI) for Neuroscience nebo Assoziierte Einrichtung - Forschungszentrum caesar.

z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=EN>). Obecněji k migrační motivaci vědeckých kapacit např. Kostecká, Yvona, Bernard, Josef, Kostecký, Tomáš *Zahraniční migrace vědců a výzkumníků a nástroje k jejímu ovlivnění*. Sociologické studie / Sociological Studies 07:6. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., 2007. ISBN 978-80-7330-134-7.

Intervenční logika programu

Strategický rámec programu a návaznost na priority orientovaného výzkumu

Program EXCELES je jediným implementačním nástrojem samostatné komponenty Národního plánu obnovy uváděné pod číslem 5.1 „Excelentní výzkum a vývoj v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví“. Je také implementačním nástrojem Inovační strategie České republiky 2019-2030²⁶ pro oblast „Inovační a výzkumná centra“, který usiluje o výrazné zvýšení kvality a internacionalizace výzkumu prováděného na území ČR, a to ve státem vybraných, prioritních vědních oblastech. Cílem je dosáhnout evropské, resp. světové excelence a stát se tak rovnocenným a respektovaným hráčem v Evropském výzkumném prostoru, který se spolupodílí na vytváření trendů excelentního evropského výzkumu.

Program přirozeně koresponduje se souborem plánovaných opatření MŠMT pro plnění cílů schválené Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací 2021+, která má sekundárně návaznost i na další vládou stanovené priority VaVal obsažené v dříve přijatých dokumentech²⁷. Zaměření programu je v souladu s prioritami formulovanými v Národních prioritách orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti „Zdraví populace“, a to svým tematickým zaměřením na identifikovaná klíčová onemocnění. Důraz však klade nejen na hledisko medicínské, ale i na společenskovední.²⁸ Program cílí na posílení znalostní báze a aplikačního potenciálu ve strategicky významných tématech definovaných v doméně „Pokročilá medicína a léčiva“ Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021-2027.²⁹ Vytvoření systémového nástroje na podporu excelentního orientovaného výzkumu ve zdravotnictví rovněž odpovídá jednomu ze tří strategických cílů Strategického rámce „Zdraví 2030“, tj. zajistit úroveň zdravotnického výzkumu srovnatelnou s vyspělými státy EU. Svým požadavkem zohlednit zvýšení inovačního potenciálu podpořeného zdravotnického výzkumu program přispívá k naplňování jednoho z klíčových cílů rámce³⁰. Zacílení programu zároveň reflektuje některé dílčí i systémové slabiny výzkumu ve zdravotnictví, jak je identifikuje Konceptce zdravotnického výzkumu do roku 2022.³¹

Program vychází ze zkušeností s realizací velkých projektů operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (2007–2013) v prioritní ose 1 a projektů regionálních výzkumných center v prioritní ose

²⁶) Inovační strategie České republiky 2019-2030 byla přijata usnesením vlády ČR č. 104 ze dne 4. února 2019. Jedná se o strategický rámcový plán, který předurčuje vládní politiku v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a má pomoci České republice se během dvanácti let posunout mezi nejinnovativnější země Evropy. Skládá se z devíti navzájem provázaných pilířů, které obsahují východiska, základní strategické cíle a nástroje vedoucí k jejich naplnění. Jsou jimi oblasti: **Financování a hodnocení výzkumu a vývoje, Inovační a výzkumná centra, Národní start-up a spin-off prostředí, Polytechnické vzdělávání, Digitalizace, Mobilita a stavební prostředí, Ochrana duševního vlastnictví, Chytré investice a Chytrý marketing.** Druhý z pilířů obsahuje závazek MŠMT připravit návrh nového programu. Dílčí jednání se zástupci některých klíčových stakeholderů jako je RVVI nebo GAČR proběhla podle akčního plánu (karty) Inovační strategie již ve třetím a čtvrtém čtvrtletí roku 2019.

²⁷) Zpráva o hodnocení plnění opatření Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2016-2020 přijatá usnesením vlády ze dne 8. února 2019 č. 115, Národní strategie umělé inteligence v České republice schválená usnesením vlády ze dne 6. května 2019 č. 314.

²⁸) Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací schválené usnesením vlády ČR ze dne 19. července 2012 č. 552, Prioritní oblast 5 Zdravá populace, oblast 1 Vznik a rozvoj chorob, 2 Nové diagnostické a terapeutické metody a 3 Epidemiologie a prevence nejzávažnějších chorob.

²⁹) Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021-2027 (Národní RIS3 strategie) schválená usnesením vlády ČR ze dne 25. ledna 2021 č. 66. Patří mezi ně VaVal témata v aplikačních odvětvích (nádorová onemocnění, diabetes, nemoci srdce, poruchy metabolismu, Alzheimerova nemoc a další neurodegenerativní onemocnění, epidemiologie a prevence nejzávažnějších chorob, rizikové faktory) či výzkumná témata v oblasti společensko-vědního výzkumu (celospolečenské dopady stárnutí populace, krizové řízení a ochrana veřejného zdraví), Národní RIS3 strategie, Příloha 1. Karty tematických oblastí, str. 38-39.

³⁰) Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030. Zdraví 2030, schválený usnesením vlády ČR ze dne 13. července 2020 č. 743, str. 11; Specifický cíl 3.1 Zapojení vědy a výzkumu do řešení prioritních úkolů zdravotnictví, str. 48-49, 89-92.

³¹) Např. absence jasné podpory základního výzkumu, roztržitost výzkumu, nedostatečně rozvinutý multidisciplinární výzkum či chybějící analýzy dopadu závažných chorob na zdravotní systém (MZČR, 2014. Konceptní dokumenty výzkumu a vývoje na léta 2015 – 2022. Konceptce zdravotnického výzkumu do roku 2022 [online]. MZČR [cit. 23. 7. 2021], s. 15-19. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/8727/19643/Koncepce%20zdravotnick%C3%A9ho%20v%C3%BDzkumu%20do%20roku%202022.pdf> a dále podrobněji u jednotlivých tematických cílů).

2 a jeho evaluačních zpráv. Implementuje řadu zkušeností z realizace Národního programu udržitelnosti I (2013–2020) a Národního programu udržitelnosti II (2016–2020) a zejména závěry evaluací relevantních úspěšně ukončených projektů těchto dvou programů.

Program EXCELES je připraven jako komplementární nástroj k programu „Národní centra kompetence“ v gesci TAČR, i k dalším dotačním programům zaměřujícím se na fázi „proof-of concept“. Na rozdíl od nich program EXCELES podporuje také základní orientovaný výzkum jako neoddelitelnou součást aplikovaného výzkumu založeného na oborové platformě, realizovaného excelentními týmy s vysokým stupněm internacionalizace v prioritních oblastech VaVal. Jeho výstupy mohou mít díky své vysoké kvalitativní úrovni rovněž vysoký potenciál k uplatnění v dalších, návazných etapách inovačního řetězce.

Zřejmé jsou i komplementarity ve vztahu k výzvám na podporu excelentních týmů v operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (2014–2020, OP VVV)³² nebo aktivitě ERC v H2020. V obou případech jde o princip „bottom-up“, kdy si uchazeč o podporu sám svobodně určuje výzkumné cíle v projektu a vymezuje jimi i oborové zaměření, v němž bude excellence dosaženo v souladu s RIS3 strategií. Podpora ERC grantů je navíc úzce vázána přímo na osobu řešitele, který je i nositelem grantu a má možnost zcela rozhodovat o složení řešitelského mikrotýmu, a hostitelská organizace, kde je výzkum prováděn, může být v průběhu řešení kdykoli změněna. Stabilizace a institucionální zakotvení širšího týmu dosahujícího ve vybraném oboru kritické velikosti proto není potřebná. V programu EXCELES se naopak prvotní stabilita a institucionální zakotvení týmu předpokládá, je žádoucí a nezbytná pro dlouhodobou koncentraci a cílenou kooperaci výzkumných kapacit ve státě zvolené prioritní oblasti, aby bylo možné dosáhnout excellence pro naplnění cíle stanoveného Inovační strategií.

Program EXCELES je komplementární rovněž k dotačnímu titulu velkých výzkumných infrastruktur. Vzhledem ke znalostní a technologické jedinečnosti velkých výzkumných infrastruktur, jejichž kapacity jsou dostupné uživatelům v režimu „open access“, se očekává jejich intenzivní využití řešitelskými týmy podporovanými v programu EXCELES. Využívání kapacit velkých výzkumných infrastruktur uvedených minimálně v České cestovní mapě je jednou z podmínek programu a očekává se i zapojení do mezinárodních projektů využívajících kapacity v rámci ESFRI. Potenciál ve využití kapacit velkých výzkumných infrastruktur pro projekty v prioritních oblastech tohoto programu ukazuje např. zapojení 13 českých výzkumných infrastruktur do Akčního plánu ERA vs. Corona, v jehož rámci ESFRI mimo jiné sdružuje informace o aktivitách a službách národních velkých výzkumných infrastruktur pro projekty zaměřené na pandemii covid-19.³³

Vzhledem k oborovému zaměření prioritních oblastí je program EXCELES komplementární k programům podpory v gesci Ministerstva zdravotnictví ČR, které vycházejí z principu „bottom-up“ a zaměřují se na vlastní zdravotnický aplikovaný výzkum, dále na vzdělávání lékařů nebo přímo na budování zdravotnických zařízení a rozšiřování jejich léčebných kapacit (nikoli výzkumných). Očekávané přínosy a dopady programu EXCELES mohou být sice také spojeny s aplikační sférou v oblasti zdravotnictví, ale využívání výsledků při léčbě pacientů ve zdravotnické praxi je již mimo rámec tohoto programu.

„Top-down“ princip, který je přidanou hodnotou programu EXCELES, umožňuje přesněji zacílit veřejné prostředky tak, aby to odráželo celospolečenské potřeby na straně jedné a vysoký potenciál excellence výzkumu v konkrétních, úzce vymezených oblastech na straně druhé. Lze předpokládat, že výsledky výzkumu získané v rámci tohoto programu se uplatní v dílčích rezortních aplikačních projektech. Program je koncipován jako systémový nástroj podpory excellence, regionální a mezinárodní spolupráce a interdisciplinarit výzkumu v prioritních oblastech VaVal identifikovaných jako klíčových z hlediska národních potřeb ČR, přičemž je zaměřen na cílenou podporu vzniku vazeb mezi všemi nejvýznamnějšími pracovišti VaVal v daném oboru napříč ČR. Vzhledem ke komplexnosti programu EXCELES existuje potenciál

³²) OP VVV, 2014. Úvod. *O programu* [online]. OP VVV [Cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/o-programu>.

³³) ESFRI, 2020. RI against COVID-19 pandemic. *Covid-19 Services & Resources – National Initiatives* [online]. ESFRI [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.esfri.eu/covid-19?qt-covid-19-actions=1#qt-covid-19-actions>.

komplementárních a synergických vazeb s programy a dotačními opatřeními ve VaVal zaměřenými na podporu jednotlivých výše uvedených dílčích aspektů rozvoje kapacit VaVal (excellence, internacionalizace apod.), jejichž řešiteli budou jednotliví členové řešitelského týmu či pracoviště zapojení do konsorciálního projektu programu EXCELES. Informativní přehled těchto programů a dotačních opatření uvádí tabulka níže. Konkrétní možnosti doplňkového financování aktivit směřujících k naplnění cílů programu EXCELES bude možné identifikovat až po zveřejnění tematicky relevantních výzev. Koordinace věcného zaměření programů a výzev OP v gesci MŠMT je zajišťována konzultacemi v rámci pracovních skupin. V případě dotačních titulů ostatních poskytovatelů podpory probíhá koordinace také účastí zástupců MŠMT v odborných poradních orgánech.

Vazby programu EXCELES s dalšími dotačními opatřeními

Program/dotační opatření	Cíl	Zaměření	Vazby	Finanční aspekty
Podpora velkých výzkumných infrastruktur (LM)	Zajištění provozu a zpřístupnění kapacit unikátních výzkumných zařízení v režimu otevřeného přístupu uživatelům z odborné komunity.	Provozní a provozně-vývojové aktivity sdílených výzkumných kapacit z Cestovní mapy ČR a na ně navázaných projektů z ESFR1 Roadmap.	Využití části nabízených jedinečných kapacit velkých výzkumných infrastruktur v režimu „open access“ na základě státem identifikované společenské potřeby v projektech programu EXCELES a v jeho rámci financování části výzkumu prováděného na velké výzkumné infrastruktuře.	Účelová podpora na projekt velké výzkumné infrastruktury neumožňuje financování vlastního výzkumu na ní prováděného. Finanční alokace na projekty podpory velkých výzkumných infrastruktur na léta 2020–2022 činí 5 658 mil. Kč (48 projektů).
MZ ČR: komponenta 6.1 NPO „Zvýšení odolnosti systému zdravotní péče“	Příspěk ke zvýšení odolnosti systému zdravotní péče díky rozvoji a posílení kapacit zdravotnické infrastruktury a zlepšení personálního zabezpečení poskytovatelů zdravotních služeb.	Rozvoj personální, infrastrukturní a datové kapacity ve zdravotnictví.		Předpokládaná alokace na léta 2020–2026 činí 4 700 mil. Kč.
MZ ČR: komponenta 6.2 NPO „Prevence onkologických onemocnění“	Příspěk ke zvýšení odolnosti systému péče o onkologické pacienty a zvýšení povědomí obyvatel o možnostech prevence onkologických onemocnění prostřednictvím vytvoření onkologických center prevence a podpory preventivních screeningových programů.	Vznik a rozvoj onkologických center a podpora onkologické prevence.	Vzhledem k zaměření komponent 6.1 a 6.2 nedochází k věcnému překryvu s programem EXCELES.	Předpokládaná alokace na léta 2020–2026 činí 10 250 mil. Kč.
MZ ČR: Program na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu (AZV ČR)	Příspěk ke zlepšování zdraví české populace a pokračovat v zabezpečení aktuálních potřeb ve zdravotnictví v České republice.	Podpora aplikovaného odvětvového výzkumu s přímými dopady do léčebné praxe.	Program EXCELES svým zaměřením na excelentní výzkum s aplikačním potenciálem ve zdravotnictví vytváří předpoklady	Kontrola z pohledu rizika možných duplicit bude probíhat na úrovni projektových aktivit jednotlivých projektů nebo vykázaných

	V rámci podpořených projektů bude dosaženo nových poznatků, které přispějí ke zlepšení klinických postupů v diagnostice, léčbě a prevenci při řešení nejčastějších, ale i vzácných nebo zcela nových onemocnění.		pro následné uplatnění získaných poznatků v projektech odvětvového aplikačního výzkumu v gesci MZ ČR zaměřeného na primární léčebnou péči.	nákladů v účetní evidenci příjemců. Předpokládaná alokace Programu na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2020–2026 činí 6 050 mil. Kč.
Výzvy na podporu excelence v OP VVV	Dosažení špičkové úrovně českého výzkumu v mezinárodním měřítku, zlepšení spolupráce ve výzkumu, zkvalitnění infrastrukturních podmínek pro přípravu budoucích výzkumníků.	V oblasti VaV se OP VVV zaměřuje na rozvoj infrastrukturních i lidských kapacit pro kvalitní výzkum, na budování a rozvoj výzkumných týmů i spolupráce s aplikační sférou, na rozvoj institucionálního prostředí výzkumných organizací.	Program EXCELES umožňuje rozvoj excelence dosažené s podporou v rámci výzev OP VVV. Dílčí probíhající projektové aktivity již uzavřených výzev Excelentní výzkum a Podpora excelentních výzkumných týmů mohou být s programem EXCELES komplementární.	Výzvy OP VVV jsou již uzavřené. Kontrola z pohledu rizika možných duplicit bude probíhat na úrovni projektových aktivit jednotlivých projektů nebo vykázaných nákladů v účetní evidenci příjemců.
Program Jan Amos Komenský 2021 – 2027 (OP JAK)	Podpora rozvoje otevřené a vzdělané společnosti, založené na znalostech a dovednostech, rovných příležitostech, a rozvíjející potenciál každého jednotlivce, která povede k růstu konkurenceschopnosti ČR a zlepšení životních podmínek jejích obyvatel.	Orientovaný výzkum s aplikačním potenciálem v souladu s prioritami Národní RIS3 strategie.	Potenciál komplementarity na úrovni jednotlivých programových aktivit.	Výzvy v rámci OP JAK dosud nebyly vyhlášené. Kontrola z pohledu rizika možných duplicit bude probíhat na úrovni projektových aktivit jednotlivých projektů nebo vykázaných nákladů v účetní evidenci příjemců. Předběžná alokace na Prioritu 1 (Výzkum a vývoj) je stanovena ve výši 1 658 mil. Eur.
ERC (Horizon 2020, Horizon Europe 2021–2027)	Pilíř Vynikající věda: granty Evropské výzkumné rady.	Podpora excelentních vědeckých projektů individuálního charakteru na hranici stávajícího vědeckého poznání.	Program EXCELES využívá zkušenosti expertů z projektů ERC, směřuje jejich aktivity na identifikované prioritní oblasti VaVal a podněcuje návazné podávání nových žádostí o granty ERC výzkumníky z ČR. Zároveň na úrovni projektů cíleně podpoří další rozvoj a modernizaci kapacit příjemců v prioritních oblastech VaVal, který je nutný pro růst konkurenceschopnosti ČR ve VaVal na mezinárodní úrovni.	V letech 2014–2020 (Horizon 2020) bylo ERC podpořeno 38 projektů českých subjektů v celkové výši 63 mil. Euro. Kontrola z pohledu rizika možných duplicit bude probíhat na úrovni projektových aktivit jednotlivých projektů nebo vykázaných nákladů v účetní evidenci příjemců.

INTER-EXCELLENCE (2021-2029)	Podpora mezinárodní spolupráce ve VaVal.	Podpora bilaterální nebo multilaterální spolupráce se zahraničním subjektem na řešení společného projektu nebo podpora vzájemné výměny zkušeností a mobility.	Program EXCELES rozvíjí již existující vysokou úroveň mezinárodní spolupráce jednotlivých pracovišť zapojených v podpořených konsorciálních projektech. Potenciál komplementarity vzniká na úrovni jednotlivých programových aktivit.	Celková předpokládaná alokace programu na léta 2021–2029 činí 4 178 mil. Kč. Kontrola z pohledu rizika možných duplicit bude probíhat na úrovni projektových aktivit jednotlivých projektů nebo vykázaných nákladů v účetní evidenci příjemců.
GA ČR (Grantové projekty excelence v základním výzkumu EXPRO)	Vytváření podmínek pro rozvoj excelentního výzkumu, nastavení standardů excelentní vědy a také nápomoc k překonání bariér snižujících úspěch projektových návrhů ERC, a tím umožnění nabytí potřebných znalostí a zkušeností k podávání vysoce prestižních evropských grantů.	Podpora excelentních vědeckých projektů jedné osoby nebo týmu z jedné či dvou institucí.	Program EXCELES v prioritních oblastech VaVal využívá již existující zkušenosti s excelentním výzkumem. Na úrovni projektů cíleně podpoří další rozvoj kapacit pro excelentní výzkum (včetně podpory mladé generace výzkumníků), který napomůže zvýšení konkurenceschopnosti uchazečů o podporu v projektech typu EXPRO.	V případě časově souběžných projektů s věcně podobnou problematikou, která je předmětem podpory v programu EXCELES se provádí vyhodnocení rizika možných duplicit a proběhne kontrola až na úroveň projektových aktivit jednotlivých projektů nebo vykázaných nákladů v účetní evidenci příjemců.
TA ČR (Národní centra kompetence; ostatní programy podpory aplikovaného výzkumu)	Zvýšení efektivity a kvality výsledků aplikovaného výzkumu a transferu technologií v klíčových oborech s perspektivou růstu, zvýšení konkurenceschopnosti podniků a posílení excelence a aplikační relevance výzkumných organizací.	Podpora dlouhodobé spolupráce mezi výzkumnou a aplikační sférou, posílení institucionální základny aplikovaného výzkumu.	Program EXCELES podpoří v prioritních oblastech VaVal konsorciální projekty výzkumu na hranici stávajícího poznání s vysokým aplikačním potenciálem, a tím vytvoří předpoklady pro návazné projekty spolupráce s aplikační sférou po ukončení programu.	
MPO: programy TRIO, TREND a výzvy v OP PIK, komponenta 5.2. NPO	Podpora podnikání a zvýšení konkurenceschopnosti podniků.	Podpora průmyslového výzkumu, experimentálního vývoje nebo inovací, podpora výzkumné infrastruktury podniků a zavádění inovací do podnikové praxe		

Celkové výdaje na program a jejich odůvodnění

Celkové výdaje na program

Celková finanční alokace programu vychází z předpokladu, že v projektech bude zásadním způsobem převažovat nezávislý výzkum prováděný výzkumnými organizacemi jako neehospodářská činnost podporovaná mimo režim veřejné podpory. Výše skutečných celkových nákladů a zejména podpory v programu se však může v průběhu realizace změnit v případech, kdy budou projekty zahrnovat spolupráci s podniky a různé kategorie výzkumu. Další příčinou změn může být změna výše disponibilních prostředků státního rozpočtu nebo Národního plánu obnovy. Intenzita podpory se proto odhaduje v průměru okolo 97 %.

Program bude plně financován z nástroje 17000 - Národní plán obnovy - Facilita na podporu oživení a odolnosti (RRF).³⁴ Realizace programu EXCELES je podmíněna schválením komponenty 5.1. na úrovni Evropské komise a alokováním finančních prostředků v ukazateli „Výzkum, experimentální vývoj a inovace“ podle výše disponibilních zdrojů do vládního návrhu zákona o státním rozpočtu jako prostředků hrazených z fondů EU. Program bude mít dočasně vliv na státní rozpočet. Předpokládaná výše prostředků je uvedena v tabulce níže. Konečná výše bude záviset na výsledcích jednání o Národním plánu obnovy a jeho finančních závazcích, na aktuálním kurzu koruny vůči Euru a na jejich promítnutí do návrhu výdajů na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2022 a do střednědobého výhledu výdajů na léta 2023 a 2024 s výhledem do roku 2028.

Přehled předpokládané výše výdajů z veřejných prostředků a celkových výdajů programu (v tis. Kč)

Rok	2022	2023	2024	2025	2026	Celkem
Veřejné prostředky programu hrazené z fondu EU pro oživení a odolnost	1 000 000	1 250 000	1 100 000	900 000	750 000	5 000 000
Prostředky na program celkem	1 030 928	1 288 660	1 134 021	927 835	773 196	5 154 640

Náklady na veřejnou soutěž a náklady na kontroly a vyhodnocení projektů a programu v zákonném rozsahu a v rozsahu požadavků Evropské komise pro čerpání prostředků EU z Fondu pro oživení a odolnost však bude nutné čerpat ze státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj již od roku 2021. Tyto náklady nepřesáhnou zákonný limit 2,5 % z prostředků přidělených poskytovateli na výzkum a vývoj pro daný kalendářní rok podle § 3 odst. 3 písm. d) zákona č. 130/2002 Sb.

Zahájení řešení projektů se plánuje na počátek roku 2022. Návrh výše výdajů na program zahrnuje i investiční náklady na obnovu a modernizaci výzkumné infrastruktury, zejména přístrojového vybavení, které se předpokládají nejvyšší v prvních třech letech trvání programu a postupně budou klesat.

Odůvodnění navrhované výše podpory

Odhad výše výdajů na program EXCELES vychází ze skutečných nákladů realizovaných projektů výzkumných center s obdobným rozsahem a náročností. V případě projektů Národního programu udržitelnosti II (NPU II) při 55% intenzitě podpory bylo ze státního rozpočtu v průměru čerpáno 114 mil. Kč na projekt. Skutečné pětileté náklady projektu udržitelnosti konsorciálního, široce multidisciplinárního výzkumného centra dosahujícího excelentních vědeckých výsledků, které se dobře etablovalo na mezinárodním poli působí i v oborech příbuzných prioritním oborům tohoto

³⁴) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241, ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (RRF), a jeho implementační dokumenty, které budou platné v den vyhlášení veřejné soutěže programu.

programu a je svým rozsahem působnosti i kritickou velikostí určitým modelem pro projekty tohoto nového programu (CEITEC), dosáhly celkem 1 648 mil. Kč³⁵. Náklady na mezinárodně uznávané výzkumné centrum zaměřené výhradně na medicínské obory aplikovaného výzkumu v oblasti kardiologie a neurověd a s převažujícím klinickým výzkumem (ICRC) dosáhly za pětileté období v NPU II výše 1 731 mil. Kč. Náklady v programu NPU II na „minimalisticky“ řízenou udržitelnost centra BIOCEV, zaměřené výhradně na základní výzkum v mikrobiologii a v souvisejících biomedicínských oborech (bez klinického výzkumu), které mimo program NPU II disponovalo i dalšími významnějšími finančními zdroji dosáhly 445, 6 mil. Kč. U ostatních projektů udržitelnosti výzkumných center vybudovaných z OP VaVpl se celkové náklady v NPU II včetně kofinancování pohybovaly v rozmezí 600-850 mil. Kč za pět let. V programu NPU II ale dva ze šesti podpořených projektů neměl žádné další účastníky, kteří by se přímo podíleli na řešení projektu. Jeden z projektů NPU II měl pouze jednoho a jen tři z projektů sdružily více než 4 další účastníky, tj. lze u nich identifikovat konsorciální charakter. Kapacity řešitelských týmů u projektů NPU II, kvalifikace jejich klíčových členů, rozsah jejich výzkumných činností a schopnost produkce kvalitních výsledků, kterou dosud prokazují, odpovídá odhadovaným kritickým hodnotám pro velikosti týmů, které jsou očekávány i v programu EXCELES.

U projektů programu EXCELES se předpokládá významná část nezbytného základního výzkumu se intenzitou podpory až do výše 100 % v návaznosti na výzkum aplikovaný (analogicky k evropskému programu ERC, který byl výše zmíněn) s tím, že případné návazné klinické studie, průmyslový výzkum v oblasti farmacie a souvisejících oblastech z větší části přesáhnou časovou hranici i rámec řešení projektu v tomto programu a budou realizovány převážně v návazných projektech jednotlivých aktérů mimo tento program. Průměrná intenzita podpory se proto v programu odhaduje na 97 %.

S odkazem na uvedené lze důvodně očekávat, že v programu EXCELES se budou průměrné roční náklady na 1 projekt pohybovat ve výši od 200 do 250 mil. Kč, pokud to disponibilní prostředky státního rozpočtu alokované na program a limity stanovené nebo vyjednané s Evropskou komisí dovolí.

Intenzita podpory v programu a její odůvodnění

Poskytování podpory včetně limitů pro intenzitu podpory se řídí zákonem č. 130/2002 Sb. a nařízením č. 651/2014 a v případech, kdy předmětem projektu bude výhradně nezávislý výzkum prováděný výzkumnou organizací a podporu bude možné poskytnout mimo režim veřejné podpory, Rámcem VaV.

V případě účasti subjektů zřízených za účelem podnikání či jiných typů hospodářských subjektů nebo výzkumných organizací provádějících hospodářskou činnost ve VaVal nad limit stanovený čl. 20 Rámce VaV v oboru, který má být podpořen projektem, bude na uchazeče nahlíženo jako na podnik a při stanovení výše podpory se bude postupovat v souladu s nařízením č. 651/2014. Takový subjekt nesmí být podnikem v obtížích a nesmí na něho být vystaven inkasní příkaz na základě rozhodnutí Komise ve smyslu ustanovení čl. 2 odst. 18 a čl. 1 odst. 4 písm. a) nařízení č. 651/2014 a její přílohy.

Vzhledem k tomu, že se očekává převážně podpora projektů nezávislého výzkumu prováděného výzkumnými organizacemi jako nehmospodářská činnost realizovaná mimo režim veřejné podpory, bude intenzita podpory zpravidla dosahovat 100 % celkových uznatelných nákladů. V případě, že podpora bude poskytována v režimu veřejné podpory, bude intenzita podpory vždy vypočtena pro každého příjemce a každého dalšího účastníka projektu a pro každý projekt jednotlivě podle podílů kategorií výzkumu, které mají být v projektu podpořeny v souladu s uvedeným nařízením č. 651/2014.

³⁵⁾ Data projektu CEITEC viz IS VaVal, 2021. Centrální evidence projektů. LQ1601 – CEITEC 2020 (2016 – 2020, MSM/LQ) [online]. IS VaVal [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.isvavai.cz/cep?s=jednoduche-vyhledavani&ss=detail&n=0&h=LQ1601> a IS VaVal, 2021. Centrální evidence aktivit. LQ - NÁRODNÍ PROGRAM UDRŽITELNOSTI II (2016 - 2020) [online]. IS VaVal [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.isvavai.cz/cea?s=programy&ss=detail&n=0&h=LQ>.

Způsob realizace programu

Způsob realizace programu a jeho projektů

Program bude realizován formou účelové podpory programových projektů vybraných poskytovatelem v jednostupňové veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích provedené podle § 17-26 zákona č. 130/2002 Sb., (dále jen „veřejná soutěž“).

Žádostí uchazeče o poskytnutí účelové podpory je návrh projektu podaný do veřejné soutěže. Každý uchazeč může podat jen jeden návrh projektu³⁶.

Zadávací dokumentaci a další informace a podklady nezbytné pro zpracování a podání návrhu projektu podle § 19 zákona č. 130/2002 Sb. poskytovatel zveřejní v den vyhlášení veřejné soutěže.

Účelová podpora bude poskytována podle typu příjemce buď formou dotace, nebo formou zvýšení výdajů organizační složky státu nebo územního samosprávného celku nebo organizační jednotky Ministerstva obrany nebo Ministerstva vnitra, zabývající se VaVal. Úprava vztahu mezi poskytovatelem a příjemcem podpory podléhá § 9 zákona č. 130/2002 Sb. Podle typu příjemce poskytovatel s příjemcem podpory uzavře smlouvu nebo vydá rozhodnutí o poskytnutí podpory.

Uchazeči o podporu

Uchazečem o podporu mohou být výzkumné organizace nebo podniky zabývající se výzkumem a splňující podmínky poskytování podpory podle zákona č. 130/2002 Sb. a nařízení č. 651/2014. Příjemcem podpory se může stát jen uchazeč, který splní všechny podmínky poskytování podpory stanovené v tomto programu, a v jehož prospěch poskytovatel ve veřejné soutěži programu podle zákona č. 130/2002 Sb. rozhodne. Program je určen pro právnické osoby.

Předmět podpory, očekávané výsledky, přínosy a dopady programu

Specifikace předmětu podpory

Předmětem podpory je realizace konsorciálního projektu zaměřeného na VaVal a prováděného multidisciplinárním, vysoce kvalifikovaným týmem s vysokým stupněm internacionalizace za využití nejmodernějších dostupných výzkumných infrastruktur a špičkové vědecké metodologie. V projektech budou podporovány výzkumné aktivity, jejichž cílem je dosažení nových přelomových poznatků a znalostí s vysokou přidanou hodnotou a aplikačním potenciálem ve výše vymezených prioritních oblastech VaVal.

Nezbytnou součástí projektu bude identifikace aplikačního potenciálu očekávaných znalostí a plán ochrany duševního vlastnictví a práv k výsledkům, identifikace možností uplatnění „open access“ režimu při zveřejňování výsledků a sdílení ověřených vědeckých dat v maximálně možném rozsahu tam, kde je to při dodržování všech platných předpisů na ochranu osobních údajů, citlivých dat a duševního vlastnictví možné.

Podpora je určena výhradně na úhradu uznaných nákladů projektu, tj. podle § 2 odst. 2 písm. n) zákona č. 130/2002 Sb. těch způsobilých nákladů projektu, které jsou definovány podle odd. 4., čl. 25, odst. 3 písm. a) – e) nařízení č. 651/2014 a § 2 odst. 2 písm. m) zákona č. 130/2002 Sb. a jsou způsobilé v programu EXCELES, budou vynaloženy při řešení projektu, byly zároveň v návrhu projektu řádně zdůvodněny ve vztahu k projektovým aktivitám a zvoleným projektovým cílům v souladu se zadávací dokumentací tohoto programu, a poskytovatel je schválil.

³⁶⁾ To nevylučuje jeho účast v jiném projektu v roli dalšího účastníka projektu, který bude podávat jiný uchazeč.

Podporované projektové aktivity

- a) Cílené oborové a multioborové sdružení významných českých vědeckých špiček a technologických expertů, úspěšných a již etablovaných na mezinárodním vědeckém poli, a vytvoření expertních, interdisciplinárních platforem ve státem vybraných prioritních oblastech VaVal za účelem sdílení znalostí a provádění výzkumu na projektové bázi;
- b) aplikovaný výzkum zahrnující nezbytný podíl základního výzkumu zaměřený na dosažení nových přelomových poznatků, znalostí a dovedností³⁷ s vysokou přidanou hodnotou a potenciálem v některé z vymezených prioritních oblastí VaVal podle čl. 0, se zohledněním principů „do no significant harm“;
- c) rozvoj obsahu znalostí v prioritních oblastech VaVal z genderového hlediska;
- d) cílené činnosti projektového týmu vedoucí k rozvoji, sdílení a modernizaci výzkumných kapacit (na principu „do no significant harm“) a jeho aktivní zapojení do mezinárodní spolupráce ve VaVal;
- e) rozvoj lidských zdrojů se zohledněním genderově specifických potřeb podpořených pracovišť, vč. cílené činnosti zaměřené na vnitřní transformace vedoucí k získání HR Award a na implementaci plánu genderové rovnosti, podpora vědecké výchovy a zapojování mladých a začínajících vědců;
- f) ochrana a uplatnění výsledků VaVal získaných v projektu v maximální možné míře (bez ohledu na jejich formu), interoperabilní sdílení vědeckých informací, včetně vědeckých dat, a jejich diseminace založená na FAIR³⁸ principech.

Pokud by uchazeč/příjemce podpory nebo další účastník projektu uspěl a získal podporu ze zahraničních nebo jiných veřejných či soukromých finančních zdrojů na aktivity, které se věcně s předmětem podpory v projektu tohoto programu překrývají, vstoupí neprodleně do jednání s poskytovatelem za účelem eliminace možného dvojího financování. Toto ustanovení nevylučuje povolení vícezdrojového ani křížového financování; nevylučuje ani předčasné úspěšné ukončení projektu v tomto programu na základě vzájemné dohody s poskytovatelem v souladu s podmínkami programu a s příslušnými právními předpisy. Účast v jiných soutěžích a výběrových řízeních, včetně zahraničních, nebo podání nového věcně jednoznačně odlišného nebo komplementárního návrhu projektu není tímto ustanovením omezena. Za komplementaritu paralelně běžících projektů, vymezení se vůči nim a eliminaci rizika duplicit je odpovědný uchazeč/příjemce podpory nebo další účastník projektu, který je nositelem a příjemcem podpory takového nového projektu.

Očekávané výsledky programu

Očekávanými výsledky programu jsou nové excelentní poznatky, znalosti a dovednosti, které posunou existující znalostní bázi v podpořených prioritních oblastech VaVal na novou kvalitativní úroveň, a tím rozšíří možnosti pro diagnostiku, léčbu a prevenci závažných onemocnění a umožní minimalizovat jejich sociální a ekonomické dopady. Získané znalosti budou využitelné i pro orgány veřejné moci při řešení národních potřeb v oblasti zdraví populace nebo závažných celospolečenských zdravotnických krizí typu pandemie covid-19. Očekávaným výsledkem je rovněž překonání dosavadní relativní regionální a oborové izolovanosti stávajících výzkumných kapacit v podpořených prioritních oblastech VaVal a vytvoření fungujících expertních vědeckých platforem schopných se v prioritních oblastech VaVal dále podílet na výzkumných projektech

³⁷⁾ §2 odst. 1 písm. b) a § 3 odst. 2 písm. b) zákona č. 130/2002 Sb.

³⁸⁾ FAIR principy znamenají vyhledatelnost (Findability), dostupnost (Accessibility), interoperabilitu (Interoperability) a opětovnou využitelnost (Reusability) v souladu s evropskými politikami otevřeného přístupu a EOSC (Evropská komise, 2021. *European Open Science Cloud (EOSC)* [online]. 25. 6. 2021 [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/goals-research-and-innovation-policy/open-science/european-open-science-cloud-eosc_en),

v národním i mezinárodním měřítku a systematicky poskytovat odborné zázemí a ověřené vědecké informace pro potřeby státní správy.

Uvedené očekávané výsledky se projeví nárůstem měřitelných výstupů v daných prioritních oblastech VaVal, tj. růstem počtu kvalitních a mezinárodně konkurenceschopných odborných, recenzovaných publikací, a dalších měřitelných výstupů nepublikačního charakteru jako jsou mezinárodně uznávané léčebné postupy a metodiky, mezinárodně certifikované zdravotnické pomůcky a preparáty, souhrnné výzkumné zprávy, nové cílené analytické a dopadové studie nebo sdílené specializované databáze a mapy. Jsou očekávány i výstupy využitelné pro tvorbu předpisů, strategických dokumentů, veřejných politik a norem legislativní i nelegislativní povahy.³⁹ Jejich počet se bude odvíjet od počtu podpořených výzkumných pracovníků v projektech (minimálně 5 v přepočtu na FTE výzkumného nebo akademického pracovníka za celou dobu řešení projektu). Očekává se také růst ukazatelů zapojení do spolupráce ve VaVal na národní i mezinárodní úrovni. Podpora účasti mladých výzkumníků v prioritních oblastech VaVal se odrazí v jejich spoluautorství a podílu na výstupech.

Cílovou hodnotu není možné v době příprav programu objektivně stanovit, protože v dlouhodobém předstihu nelze jednoznačně identifikovat výchozí stav ani počet podpořených výzkumníků, který závisí jak na prioritní oblasti, předmětu podpory a rozsahu projektových aktivit specifikovaných až v návrhu projektu, tak na řadě globálních faktorů (zejména zrychlený vývoj ve vybraných prioritních vědních oborech, vývoj evropské a české ekonomiky).⁴⁰

S ohledem na charakter výsledků bude poskytovatel sledovat jejich uplatňování v následujících třech letech od ukončení řešení projektů.

Očekávané přínosy programu

Podpořené projektové aktivity a jejich výsledky v krátkodobém horizontu přispějí k prohloubení znalostí v prioritních oblastech VaVal, ke zvýšení meziregionální a mezioborové vědeckovýzkumné spolupráce v rámci ČR a díky vytvoření nových, resp. posílení stávajících mezinárodních kontaktů i k nárůstu zapojení ČR do mezinárodní spolupráce v prioritních oblastech VaVal. V návaznosti na nezbytnou modernizaci a investiční podporu VaV pracovišť zapojených do řešení projektu je očekávaným přínosem i zvýšení jejich konkurenceschopnosti v evropském měřítku.

Nové poznatky, znalosti a dovednosti přinesou ve vybraných prioritních oblastech VaVal i postupné změny do zdravotnické praxe, které se odrazí např. v modernizaci léčebných postupů, v diagnostice, v metodologii nebo v organizačně administrativním zajištění zdravotnických služeb. Očekávaným přínosem je i využití výsledků ke zvýšení kvalifikovanosti a „evidence based“ rozhodování orgánů veřejné moci.

Zapojení mladých a začínajících výzkumníků a zvýšení kvality vědecké výchovy v prioritních oblastech VaVal rozšíří jejich orientaci a možnosti uplatnění na mezinárodním poli v prioritních oblastech VaVal. Včlenění genderových aspektů do řešených témat přinese nový úhel pohledu a může odhalit nové potřeby ve VaVal i další dosud nezohledňované socioekonomické aspekty zkoumané problematiky. Zároveň přispěje ke zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti, neboť

³⁹⁾ Druhy výsledků, které uchazeči o podporu zvolí na úrovni jednotlivých projektů v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 29. 11. 2017 č. 837, o schválení Definice druhů výsledků samostatné přílohy č. 4 Metodiky hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací, a musí odpovídat cílům, očekávaným výsledkům a přínosům celého programu, musí být reálně dosažitelné projektovými aktivitami v podmínkách programu v návaznosti na odhadované objemy čerpání finančních prostředků, měřitelné a hodnotitelné podle Metodiky hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací, která byla schválena usnesením vlády České republiky ze dne 8. února 2017, č. 107 (Metodika 17+). Jako ostatní výsledek „typu O“ lze v tomto programu uznat analytickou nebo dopadovou studii předkládanou vládě ČR orgánem veřejné moci (OVM) nebo jím využita k řešení konkrétní otázky veřejné politiky v oblasti sociálních a ekonomických dopadů systémových zdravotních rizik. Poskytovatel je oprávněn si pro účely uznatelnosti takového výsledku vyžádat informaci o dodržení požadované kvality výsledku od příslušného OVM.

⁴⁰⁾ Vymezení výchozího stavu bude nezbytnou součástí každého návrhu projektu.

povinnost zohlednit pohlaví a gender je nově povinností jak v rámci rámcového programu Horizont Evropa, tak v případě ERC.

Fungující národní instituty jako vědecké autority pro prioritní oblasti odstraní existující názorovou roztříštěnost v uvedených oblastech VaVal. Minoritní úspěchy jednotlivců zúročí díky sdílení poznatků na celostátní úrovni a zajistí mezinárodní konkurenceschopnost výsledků a transfer znalostí v podpořených prioritních oblastech. Státní správě a dalším zájemcům poskytnou interoperabilní a uživatelsky vstřícné digitální veřejné služby pro danou oblast svěřených kompetencí a zároveň se budou podílet na kvalitní vědecké výchově.

Očekávané dopady programu

V dlouhodobém horizontu se očekává využití výsledků programu v dalších aplikačních výstupech v oblasti zdravotnictví (zejména v podobě certifikovaných metodik a léčebných postupů), které budou mít pozitivní dopad na snížení nemocnosti a smrtnosti vybraných chorob. Díky posílení „evidence based“ rozhodování orgánů veřejné moci se očekává rovněž zvýšení jejich schopnosti efektivně reagovat na zdravotnické krize národního či nadnárodního charakteru a snížení negativních sociálních a ekonomických dopadů takových krizí. Očekávaným dopadem je také zvýšení mezinárodní prestiže pracovišť zapojených do podpořených projektů a jejich zařazení mezi evropsky, případně i světově excelentní pracoviště pro konkrétní oblast VaVal. S tím souvisí i nové příležitosti k četnější aktivní účasti v mezinárodních projektech, vědeckých platformách, organizacích a asociacích nebo účast v profesních evaluačních a hodnotících strukturách VaVal na mezinárodní úrovni. Zapojením mladých a začínajících výzkumníků a zvýšení kvality vědecké výchovy v prioritních oblastech VaVal zajistí generační kontinuitu a další rozvoj řešených VaVal aktivit. Zohlednění genderových aspektů v obsahu výzkumu, ve složení týmů a při zkvalitňování pracovních podmínek výzkumu zajistí vyvážený úhel pohledu při řešení celospolečenských potřeb.

V podpořených prioritních oblastech VaVal jde tedy o pozitivní kvalitativní změnu oproti výchozímu stavu datovanému k zahájení poskytování podpory. Její potřeba vyplývá z analytických studií OECD a ČSÚ srovnávajících jak výkonnost a úspěchy států EU ve VaVal, tak identifikující riziková onemocnění a jejich závažnost, dále z bibliometrických analýz (z WoS nebo Scopusu), sektorových analýz z dat IS VaVal nebo hodnocení prováděných v modulu 1 podle Metodiky 17+ uplatňované RVVI. Změna bude sledována nejen v uvedených databázích a statistikách, ale i na základě analýz spolupráce prováděných nad daty v IS VaVal nebo specializovanými statistikami ČSÚ.

Možná rizika a negativní dopady

Program má svá rizika a může mít i negativní dopady, které mohou vzniknout vlivem řady vnějších i vnitřních faktorů (politických, socioekonomických, legislativních atp.). Nejvýznamnější z nich identifikuje následující tabulka.

Riziko	Řízení rizika, způsob minimalizace
Nevhodný výběr a podpora příliš úzce vymezeného a příliš izolovaného vědního oboru na úrovni projektu s minimálním přesahem do dalších disciplín, jehož dočasnost nebude rozpoznána v době přípravy a výběru projektů, a který se s ukončením podpory v programu nebo v důsledku změn světových trendů nebude dále rozvíjet.	Projekty a jejich realizace budou pod dohledem mezinárodních vědeckých rad (ISAB - International Supervisory and Advisory Boards), jejichž úkolem je mimo jiné na základě průběžného hodnocení projektů včas rozpoznat nežádoucí směřování projektu a doporučit změnu.
Nezájem špičkových expertů o témata nabízená státem, nedostatek kvalitních návrhů projektů.	Podporovaná témata byla sice stanovena státem, ale na základě podrobné analýzy stavu excelence a potřeby řešení společenských výzev. Při nedostatku kvalitních projektů

	se poskytovatel více zaměří na propagaci atraktivitu programu a informování veřejnosti formou kulatých stolů nebo seminářů pro zájemce a soutěž zopakuje.
Záměrné „vytunelování“ nejlepších vědeckých kapacit jiné výzkumné organizace pro účely získání podpory v programu uchazečem a přerušeni jejich pozitivních pracovních vztahů s mateřskou organizací.	Program cílí na vytvoření konsorciálních uskupení odborných pracovišť napříč ČR, což povede k právně zakotvené, vzájemně dohodnuté (a tedy vzájemně výhodné) spolupráci na úrovni participujících organizací, umožňující v projektu výměnu zkušeností, sdílení poznatků, sdílení výzkumné infrastruktury i kapacit nebo řízené mobility, snižující riziko fluktuace odborníků.
Útlum ostatních, progresivně se rozvíjejících vědeckých aktivit na pracovišti uchazeče pouze za účelem soustředění na témata programu.	Iniciační projektová forma zajistí poskytnutím účelové podpory neodčerpávání stávajících interních finančních zdrojů participujících subjektů z jiných provozovaných aktivit (např. v rámci institucionální podpory výzkumné organizace) až do doby vybudování si plnohodnotné, stabilní pozice národní výzkumné autority.
Nestabilita finančního zajištění programu vlivem rozpočtových změn.	Program je komponentou Národního plánu obnovy schváleného usnesením vlády ČR dne 17. 5. 2021 č. 467, a jako takový bude z hlediska státního rozpočtu po svém schválení řazen mezi programy prioritní ve střednědobém výhledu i v dlouhodobějším závazku ve vztahu k Evropské komisi.
Změny ekonomických nebo organizačních podmínek v organizaci příjemce krátce po ukončení projektu, které zabrání dalšímu rozvoji podpořeného a jinak perspektivního vědního oboru.	Konsorciální charakter nově vytvořených národních autorit v prioritních oblastech VaVal umožní případně plynulý přechod v řízení nebo převzetí role mezi zapojenými odbornými pracovišti napříč ČR.
Odchod excelentních vědců po ukončení projektu, klíčových pro rozvoj oboru v ČR, do zahraničí na základě nově vytvořených kontaktů v průběhu řešení projektu.	Využití účelové formy podpory umožní zapojeným pracovištím mimo jiné dosažení standardů srovnatelných s evropskými pracovišti, čímž by se mělo docílit vyrovnání podmínek i příležitostí k dalšímu kariernímu rozvoji, a tím k omezení nadbytečných odchodů českých špiček do zahraničí.

Požadavky na prokázání způsobilosti uchazečů

Požadavky na prokazování způsobilosti uchazeče o podporu v programu se řídí ustanovením § 18 zákona č. 130/2002 Sb., Rámce VaV a nařízení č. 651/2014.

Uchazeč a každý další účastník projektu má odborné předpoklady k řešení projektu v programu podle § 18 odst. 2 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb., jestliže se úspěšně a systematicky zabývá výzkumem a vývojem, tj. prokáže, že je

1. organizací pro výzkum a šíření znalostí (dále jen „výzkumná organizace“)⁴¹ působící ve zvolené prioritní oblasti VaVal nejméně 3 roky nebo podnikem aktivním ve VaVal a v programech podpory VaVal nebo využívajícím daňových úlev na VaVal po dobu nejméně 1 roku a je schopen tuto skutečnost doložit;
2. schopen odůvodnit a doložit bibliometrickou, patentovou, výkonnostní nebo jinou standardní a uznávanou analýzou či metodou za poslední 3 kalendářní roky, že pracoviště, kde bude projekt řešen, má dostatečnou vědeckou odbornost nebo zkušenost s transferem znalostí a uplatňováním poznatků v praxi ve zvolené prioritní oblasti VaVal, která bude předmětem podpory v projektu (povinná příloha projektu).

Podle § 18 odst. 9 zákona č. 130/2002 Sb. se pro každý návrh projektu, který se uchází o podporu v tomto programu, dále prokazuje, že

a) uchazeč nebo další účastník projektu:

3. je výzkumnou organizací nebo podnikem, který byl v průběhu 3 uplynulých kalendářních let ve zvolené prioritní oblasti VaVal příjemcem (host institution) projektu financovaného Evropskou výzkumnou radou (ERC)⁴², NSF⁴³ nebo podobného významného mezinárodního grantu⁴⁴; přičemž u projektu podaného pro prioritní oblast VaVal podle článku 0 písm. e) je třeba splnit tuto podmínku ve všech bodech 1. až 3;
4. má v řešitelském týmu alespoň jednu osobu, která v minulosti úspěšně řešila prestižní zahraniční výzkumný, evropský nebo mimoevropský projekt ve zvolené prioritní oblasti VaVal financovaný NSF, NASA nebo ERC (např. ERC grant) nebo projekt s udělenou známkou kvality - pečeti excellence⁴⁵ („Seal of Excellence“) nebo osobu, která takový projekt k ERC podala a tento byl vyhodnocen v kategorii A, nebo osobu, která je členem mezinárodních hodnotitelských panelů ERC nebo hodnotitelských panelů udělujících známku kvality „Seal of Excellence“ nebo mimoevropských prestižních hodnotitelských panelů v prioritní oblasti VaVal nebo v oboru příbuzném a souvisejícím, který má být předmětem podpory projektu v tomto programu, nebo osobu, která je nositelem alespoň jednoho platného mezinárodního patentu, mezinárodně uznávaného léčebného postupu, mezinárodně uznávané certifikované metodiky nebo zdravotnické pomůcky nebo osobu, která publikuje v odborných periodikách s citačním indexem v „top 5“ (nejhůře top 10 u exponovaných oborů, např. medicíny nebo ICT dle WoS nebo Scopusu) v prioritní oblasti VaVal zvolené pro projekt nebo v oblasti související; tuto skutečnost musí být uchazeč schopen relevantně doložit;
5. má v řešitelském týmu kromě výše uvedené osoby ještě alespoň jednu další osobu, která prováděla úspěšnou výzkumně vývojovou praxi v prioritní oblasti VaVal a úspěšně se podílela na transferu znalostí do praxe či komercializaci výsledků VaVal (např. prokazatelný podíl na úspěšném patentovém řízení, na vývoji kandidátních sloučenin nebo léčiv v pokročilé preklinické nebo klinické fázi testování, transferu znalostí s výstupem ve formě uznávaného a zavedeného léčebného postupu, prototypu, funkčního vzorku, užitého vzoru, SW aplikace, certifikované metodiky nebo zdravotnické pomůcky uplatněných přímo ve zdravotnické praxi, promítnutí výsledků VaVal do předpisů a norem, specializované mapy nebo specializované databáze nebo její provozování)⁴⁶, a tuto skutečnost je uchazeč schopen relevantně doložit;

⁴¹) tj. výzkumnou organizací splňující definici podle Kap. I. čl. 2 odst. 83. Nařízení komise č. 651/2014 v platném znění nebo zapsanou v seznamu výzkumných organizací vedeném dle zákona č. 130/2002 Sb.

⁴²) European Research Council, 2021 [online]. ERC. [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://erc.europa.eu/>.

⁴³) NSF International, 2021 [online]. NSF. [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.nsf.org/>.

⁴⁴) Uznány mohou být i projekty H2020 typu EIC Accelerator Pilot, projekty Marie Skłodowska-Curie actions (MSCA) individual fellowships nebo projekty Teaming.

⁴⁵) Známkou/pečetí kvality je udělována návrhům projektů předkládaných do evropských programů podpory VaVal nebo rámcového programu (H2020/HE) viz Evropská komise, 2021. Seal of Excellence [online]. EK. [cit. 23. 7. 2021]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/seal-excellence_en.

⁴⁶) K transferu znalostí ve společenských vědách např. Kadlečíková, Kristýna, 2008. *Aplikovaný společenskovědní výzkum* [online]. Technologické centrum AV ČR [cit. 23. 7. 2021]. (Dokument je dostupný např. na internetové

6. má v řešitelském týmu alespoň jednu osobu, která v posledních 5 kalendářních letech prováděla úspěšnou výzkumně vývojovou praxi nebo se úspěšně podílela na transferu znalostí či komercializaci výsledků VaVal v zahraniční výzkumné organizaci na pozici výzkumně vývojového pracovníka nebo ve významném inovativním zahraničním podniku nepřetržitě po dobu nejméně 6 měsíců a má prokazatelný podíl na úspěšném výzkumu nebo transferu znalostí⁴⁷, a tuto skutečnost je uchazeč schopen relevantně doložit;
7. má aktivní vazby na renomovaná zahraniční pracoviště ve zvolené prioritní oblasti VaVal, popř. je schopen doložit aktivní účast členů řešitelského týmu v mezinárodních profesních sítích nebo vazbu na ně.

b) uchazeč a každý další účastník projektu:

8. je schopen zajistit materiálně technické, informační i organizačně administrativní podmínky pro úspěšné řešení projektu v evropských standardech⁴⁸, dále zajistit preferenci genderové vyváženosti řešitelského týmu a poradního orgánu projektu (např. implementací podmínek pro získání HR Award⁴⁹ nebo plánem genderové rovnosti jako nástrojů pro zvýšení kvality pracovních podmínek), a to na základě skutečností uvedených v návrhu projektu (jde zejména o zajištění výzkumných, pracovních a provozních kapacit, zahrnujících jak vyčlenění potřebných prostor a zařízení, tak i potřebných personálních kapacit v řešitelském týmu i v „obslužném“ organizačně administrativním a ekonomickém personálu, přístup k informačním zdrojům, ekonomicko-administrativní servis, právní servis a projektovou podporu řešitelskému týmu);
9. je schopen dostatečně kvalifikovaně personálně zajistit odborné kapacity pro řešení projektu uzavřením pracovněprávního vztahu s řešitelem minimálně v rozsahu 0,7 plného pracovního úvazku (FTE), resp. spoluřešitelem (v případě dalšího účastníka projektu) minimálně v rozsahu 0,5 plného pracovního úvazku (FTE) v průměru na celou dobu řešení projektu (2022–2026), aniž by byl v rámci této výše úvazku zatěžován dalšími pracovními povinnostmi.

c) pouze uchazeč:

10. je schopen prokázat, že součástí řešitelského týmu jsou zástupci mezinárodně uznávaných týmů z ČR působící ve zvolené prioritní oblasti VaVal, a deklarovat vazbu na aplikační sféru;
11. je schopen koordinovat a řídit konsorciální projekt jednoznačným vymezením výkonných i řídicích rolí, finančních toků, věcných i finančních závazků a práv k majetku a výsledkům získaných z projektu ve smlouvě nebo smlouvách o řešení projektu uzavřených s dalšími účastníky projektu;
12. je schopen zajistit koordinaci a organizačně administrativní řízení projektu personálně, a to určením kvalifikované osoby v roli koordinátora a administrátora projektu, která se podílela na přípravě návrhu projektu a bude odpovědná za organizačně administrativní a finanční řízení projektu a za komunikaci s poskytovatelem; doložit

adrese: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/aplikovany_spolecenskovedni_vyzkum_studie_21-3-08_vcetne_titul-2281.doc.)

⁴⁷⁾ V případě společenskovedních disciplín je nutné doložit alespoň historii profesního působení na zahraničním pracovišti.

⁴⁸⁾ Za evropský standard se považuje závazek naplnění podmínek řešení projektu např. v souladu se vzorovou grantovou dohodou ERC a k zajištění naplnění cílů programu v plném rozsahu a v odpovídající kvalitě je třeba zajistit řešitelskému týmu odpovídající prostředí. Uchazeč a další účastníci projektu proto budou zavázáni vytvořit řešitelskému týmu podmínky obdobné těm, které jsou standardem pro realizaci prestižních projektů na evropské úrovni (analogicky k ERC grantům). Podrobnosti budou součástí zadávací dokumentace.

⁴⁹⁾ nebo doložení již získaného ocenění.

relevantním způsobem její kvalifikační předpoklady a předchozí zkušenosti, a uzavřením pracovněprávního vztahu s ní minimálně v rozsahu 0,5 plného pracovního úvazku (FTE) na celou dobu řešení projektu a min. dalších 6 kalendářních měsíců následujících po dni ukončení realizace projektu, zahrnujícího vyhodnocení projektu a jeho dopadů, diseminaci výsledků nebo realizaci "data management" plánu";

13. je schopen dostatečně kvalitně odborně zabezpečit řešení projektu zajištěním mezinárodního odborného panelu/mezinárodní vědecké rady projektu (ISAB), který bude meziročně dohlížet a hodnotit kvalitu odborných projektových činností a činit odborná doporučení ve všech oblastech VaVal zahrnutých v projektu tak, aby projektové aktivity dosahovaly hranice aktuálního stavu vědeckého poznání; dále uchazeč musí plně zajistit činnost ISAB po celou dobu řešení projektu a v období jeho vyhodnocení a diseminace výsledků nejméně dalších 6 kalendářních měsíců po ukončení řešení projektu.

Způsobilé náklady projektu a motivační účinek

Vymezení způsobilých nákladů projektu

Způsobilé náklady projektu jsou v tomto programu vymezeny v souladu s § 2 odst. 2 písm. m) zákona č. 130/2002 Sb., v případě podpory hospodářských činností pak také podle přílohy I Rámce VaV, kap III. oddíl 4 čl. 25 odst. 3 a čl. 26 nařízení č. 651/2014 jako náklady nebo výdaje ve výzkumu, vývoji a inovacích, které uchazeč nebo další účastníci projektu vynaloží na nezbytné činnosti ve VaVal vymezené projektem v souvislosti a za účelem plnění stanovených cílů projektu a zvoleného cíle programu, který má být projektem naplněn.

Způsobilé náklady jednoho projektu nesmí v případě podpory hospodářských činností z programu přesáhnout limity stanovené nařízením č. 651/2014. Limity jsou stanoveny pro jednotlivé kategorie výzkumu a vztahují se na 1 projekt a 1 uchazeče/příjemce podpory a odpovídají korunovému ekvivalentu v den vyhlášení veřejné soutěže tohoto programu ve výši:

- a) 40 mil. €⁵⁰ pro projekt základního výzkumu,
- b) 20 mil. € pro projekt průmyslového výzkumu,
- c) 15 mil. € pro projekt experimentálního vývoje.

Způsobilými náklady jsou⁵¹:

- a) osobní náklady nebo výdaje na členy řešitelského týmu a na ostatní, výzkumné nebo akademické nebo výzkumně-vývojové pracovníky, techniky a ostatní podpůrný personál v rozsahu nezbytném pro účely projektu;
- b) náklady nebo výdaje na nástroje a vybavení v rozsahu nezbytném pro účely projektu;
- c) náklady nebo výdaje na externě dodávané služby nebo subdodávky vzniklé v přímé souvislosti s řešením projektu za předpokladu, že dodavatelem zakázek není řešitel nebo jiný člen řešitelského týmu, jiný zaměstnanec uchazeče nebo fyzická či právnická osoba s nimi spojená nebo právnická osoba s přímým dohledem uchazeče/příjemce podpory nebo ve vztahu jeho podřízenosti nebo jiného uplatňování vlastnických práv nebo vlivu;
- d) náklady nebo výdaje na ochranu duševního vlastnictví nebo prezentaci, diseminaci, sdílení a ochranu výsledků VaVal a vědeckých dat získaných a produkováných v projektu;
- e) náklady nebo výdaje na opravy a rekonstrukce prostor a částí budov v rozsahu nezbytném pro účely projektu;

⁵⁰) V případě přepočtu na CZK je nutno užít oficiální kurz CZK vůči € České národní banky aktuální v den zveřejnění zadávací dokumentace pro vyhlášenou veřejnou soutěž tohoto programu.

⁵¹) Podrobné vymezení způsobilých nákladů bude obsahem zadávací dokumentace.

- f) náklady nebo výdaje na smluvní výzkum, poznatky a patenty zakoupené nebo pořízené v rámci licence z vnějších zdrojů za obvyklých tržních podmínek a rovněž náklady na poradenské a rovnocenné služby, využité výlučně pro účely projektu;
- g) ostatní provozní náklady nebo výdaje včetně materiálu, dodávek a podobné výrobky, které vznikly bezprostředně v důsledku projektu;
- h) dodatečné režijní náklady nebo výdaje do výše 20 % ze způsobilých neinvestičních nákladů projektu ročně za dané účetní období i celkově, které vznikly bezprostředně v důsledku projektu.

Poskytovatel podpory si vyhrazuje právo započítat do uznaných nákladů pouze náklady generované ode dne, kdy příjemce získal na podporu právní nárok (tj. od data účinnosti smlouvy o poskytnutí podpory, resp. od data nabytí právní moci rozhodnutí o poskytnutí podpory).

Motivační účinek

V souladu s kap. 4.4. Rámce VaV musí poskytovaná podpora vést k činnostem či projektům v oblasti VaVal, které by jinak nebyly provedeny vůbec nebo by byly provedeny jen v omezenějším rozsahu. Poskytovatel podpory bude v rámci procesu hodnocení návrhů projektů posuzovat dosažení motivačního účinku podpory u každého návrhu projektu a u každého uchazeče individuálně. Pro splnění motivačního účinku platí, že projektové aktivity nesmí být zahájeny před podáním žádosti o podporu.

Způsob a kritéria hodnocení návrhů projektů

Způsob hodnocení návrhů projektů

Způsob výběru projektů ve veřejné soutěži je upraven § 21 zákona č. 130/2002 Sb. Předmětem hodnocení při výběru projektů ve veřejné soutěži je návrh projektu, který uchazeč předložil poskytovateli v soutěžní lhůtě podle požadavků obsažených v zadávací dokumentaci, vč. všech jeho příloh a dokumentů prokazujících způsobilost uchazeče.

Návrhy projektů budou kontrolovány komisí pro přijímání návrhů projektů z hlediska splnění podmínek veřejné soutěže. Výsledky hodnocení komise budou následně postoupeny poskytovateli k rozhodnutí o přijetí nebo nepřijetí návrhu projektu do soutěže. Návrhy projektů přijaté do soutěže budou postoupeny k hodnocení odbornému poradnímu orgánu poskytovatele. Způsob jednání odborného poradního orgánu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ustaveného pro tento program, jeho složení, způsob nakládání s údaji obsaženými v návrzích projektů a další pravidla činnosti odborného poradního orgánu poskytovatele jsou upraveny statutem a jednacím řádem, který poskytovatel vydá a zveřejní na internetové adrese programu spolu s vyhlášením první veřejné soutěže.

Poskytovatel ke každému návrhu projektu, který byl přijat do veřejné soutěže, zajistí odborné posudky nejméně dvou nezávislých oponentů, kteří v souladu s § 21 odst. 5 zákona č. 130/2002 Sb. nesmí být ve vztahu k předmětu veřejné soutěže nebo k uchazečům podjati, zejména se nesmí podílet na zpracování projektu, nesmí mít osobní zájem na rozhodnutí o poskytnutí podpory určitému projektu a s uchazeči je nesmí spojovat osobní ani pracovní či jiný obdobný vztah.

V případě, že poskytovatel na návrh komise pro přijímání návrhů projektů rozhodne podle § 21 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb., že návrh projektu nesplnil podmínky veřejné soutěže uvedené v zadávací dokumentaci nebo rozhodne na základě zdůvodněného doporučení odborného poradního orgánu poskytovatele, že návrh projektu nebude ze zásadních důvodů dále hodnocen podle § 21 odst. 5 zákona č. 130/2002 Sb., návrh projektu bude vyřazen z veřejné soutěže a k tomuto návrhu projektu nebudou zajišťovány posudky oponentů.

Odborný poradní orgán poskytovatele i nezávislí odborní oponenti objektivně a nezájatě zhodnotí návrhy projektů podle pravidel a kritérií vyhlášených ve veřejné soutěži programu⁵². V obou případech se použijí shodná kritéria hodnocení uvedená v následujícím článku. Odborný poradní orgán poskytovatele je povinen přihlídnout k hodnocení návrhu projektu odbornými oponenty a jejich stanovisko zohlednit a v případě zásadních rozdílů je věcně řádně odůvodnit v protokolu.

Ke každému hodnocenému návrhu projektu podle § 21 odst. 6 zákona č. 130/2002 Sb., doručenému do veřejné soutěže zpracuje odborný poradní orgán protokol o výsledku hodnocení.

Stanovení konečného pořadí návrhů projektů se provádí v souladu s § 21 odst. 7 zákona č. 130/2002 Sb. Konečné pořadí hodnocených návrhů projektů bude vytvořeno na základě bodového ohodnocení návrhů projektů odborným poradním orgánem poskytovatele a jejich prostým sestupným seřazením.

O výsledku veřejné soutěže rozhodne poskytovatel. Výsledek veřejné soutěže bude uchazeči oznámen na internetové stránce programu. Prostřednictvím internetové stránky programu budou úspěšní uchazeči vyzváni k prokázání způsobilosti podle zadávací dokumentace a k uzavření smlouvy o poskytnutí podpory.

Kritéria hodnocení návrhů projektů ve veřejné soutěži programu

Kritéria, která budou obecně uplatněna při odborném hodnocení návrhů projektů, jsou:

1. Způsobilost k řešení projektu, zejména materiálně technické, organizačně administrativní a institucionální předpoklady uchazeče a dalších účastníků projektu, včetně způsobilosti realizovat a řídit konsorciální projekt v podmínkách daných konsorciálním a interním uspořádáním organizací uchazeče a dalších účastníků projektu.
2. Odbornost k řešení a personální zajištění projektu (vč. odborných předpokladů řešitelského týmu pro zvolenou prioritní oblast VaVal, vyváženost v jeho složení, zastoupení mezinárodně uznávaných osobností, mužů a žen).
3. Kvalita navrhovaného řešení projektu:
 - a) příslušnost k programu – soulad vymezeného způsobu řešení s cíli programu a Prioritami VaVal;
 - b) kvalita způsobu řešení - náročnost, významnost a reálnost dosažení cílů projektu v čase a v materiálně technických a organizačně ekonomických podmínkách uchazeče a dalších účastníků projektu se zohledněním genderových a „do no significant harm“ aspektů (ujasněnost koncepce, příprava a adekvátnost navrhované metodiky, komplexnost, interdisciplinarita a relevance věcného rozsahu projektových aktivit k nastaveným cílům projektu, vč. vlastního způsobu řešení projektu projektovými aktivitami, volby kritérií plnění cílů projektu a stanovení cílových hodnot zvolených ukazatelů na úrovni projektu, způsobu sdílení poznatků, vědeckých dat a transferu znalostí);
 - c) výsledky a výstupy – relevance přehledu předpokládaných výsledků a výstupů pro řešení známých nebo očekávaných, současných nebo budoucích společenských potřeb ve zvolené prioritní oblasti VaVal;
 - d) správnost kategorizace projektových aktivit mezi základní výzkum, průmyslový výzkum a experimentální vývoj a inovace.
4. Internacionalizace a multiregionalita:
 - a) míra zapojení a spolupráce špičkových týmů a odborníků z ČR a ze zahraničí (vč. zapojení zahraničních pracovišť do řešení; vzájemné využití výzkumných zařízení spolupracujících pracovišť; sdílení poznatků a vědeckých dat na FAIR principech);
 - b) regionální zastoupení relevantních špičkových týmů na řešení projektu;

⁵²⁾ V návaznosti na předmět podpory nebude rolí nezávislých oponentů hodnotit řešení konkrétního vědeckého problému, ale kvalitu komplexního konsorciálního projektu, a především schopnost uchazeče realizovat za jím navržených podmínek projekt za účelem naplnění cíle programu ve zvolené prioritní oblasti VaVal.

- c) míra využití velkých výzkumných infrastruktur v relevantních oblastech VaVal;
 - d) návrh složení relevantní mezinárodní odborné rady (International Supervisory and Advisory Board – ISAB), složené převážně z významných zahraničních osobností VaVal, zástupce aplikační sféry, právního a ekonomického experta, která bude odborně dozorovat vědeckovýzkumné projektové aktivity.⁵³
5. Efektivita a ekonomická náročnost projektu (poměr předpokládaných nákladů projektu ve vztahu k ambici, tj. ke zvoleným cílům projektu, výsledkům a očekávaným přínosům k plnění cíle programu).

(Podrobná specifikace a systém vyhodnocování kritérií budou součástí zadávací dokumentace zveřejněné při vyhlášení veřejné soutěže programu.)

Monitoring a hodnocení na úrovni projektu

Řešení projektu, jemuž byla poskytnuta účelová podpora ze státního rozpočtu, je každoročně monitorováno na základě průběžné zprávy, vypracované příjemcem podle pokynů poskytovatele. Do průběžné zprávy příjemce promítne zhodnocení věcného zaměření a výsledků projektu provedeného členy ISAB. Monitoring řešení projektu poskytovatelem bude probíhat za účasti členů odborného poradního orgánu poskytovatele.

Kontrolu a věcné zhodnocení plnění cílů projektu provede poskytovatel v souladu s § 13 odst. 1 a 2 zákona č. 130/2002 Sb. za účasti členů odborného poradního orgánu poskytovatele, na základě dvou nezávislých oponentních posudků a ve spolupráci se členy ISAB, včetně zhodnocení dosažených výsledků a jejich právní ochrany, jedenkrát v průběhu řešení projektu (interim evaluace), tj. po ukončení druhého kalendářního roku řešení projektu v roce 2024, po ukončení řešení projektu, a dále vždy při zjištění nesouladu při monitoringu řešení projektu.

Požadavky poskytovatele na předkládání průběžných a závěrečných zpráv o řešení projektu budou specifikovány ve smlouvě o poskytnutí podpory na realizaci projektu, kterou poskytovatel uzavírá s uchazeči úspěšnými ve veřejné soutěži.

Monitoring a hodnocení na úrovni programu

Způsob hodnocení na úrovni programu je předepsán příslušnými vládními dokumenty⁵⁴ a je podmíněn zaměřením programu na aplikovaný orientovaný výzkum s vysokým podílem nezbytného základního výzkumu, jeho cíli, soutěžním charakterem a související nepředvídatelností výsledného portfolia ambicí a skutečných výstupů podpořených projektů.

Harmonogram monitoringu a hodnocení programu

- a) Průběžný monitoring na úrovni projektů prováděný za uplynulý kalendářní rok
- b) Průběžný monitoring programu na úrovni poskytovatele a interim evaluace projektů (2024)

⁵³⁾ Tato rada se bude každoročně v závěru roku písemně kriticky vyjadřovat a dávat doporučení k plnění cílů a poslání projektového konsorcia jako národní VaVal autority, k postavení a roli projektového konsorcia v mezinárodních sítích a uskupeních VaVal a celkovému stavu internacionalizace projektového konsorcia, k celkové vědecké výkonnosti projektového konsorcia a ke kvalitě jeho výsledků a výstupů, k transferu znalostí a využívání aplikačního potenciálu, využívání relevantních možností a kapacit existujících velkých výzkumných infrastruktur, jeho zapojení do mezinárodních profesních struktur a způsobu využívání lidských zdrojů ze zahraničí, k řízení a využívání personálních i výzkumných kapacit projektového konsorcia i mimo něj, ke sdílení poznatků, vědeckých dat a k uplatňování „open access“ strategie a FAIR principů ve výzkumné praxi projektového konsorcia, k finančním otázkám a efektivitě využívání prostředků projektového konsorcia ve vztahu k jeho výkonnosti, k odbornému zaměření a plánu výzkumu projektového konsorcia pro následující období.

⁵⁴⁾ Usnesení vlády ČR ze dne 13. května 2015 č. 351 k Základním principům přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací a Usnesení vlády ČR ze dne 8. února 2017 č. 107, o Metodice hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací.

- c) Závěrečné hodnocení projektů do 12 měsíců po ukončení jejich řešení
- d) Závěrečné vyhodnocení programu a jeho výsledků poskytovatelem do 18 měsíců po ukončení poskytování podpory
- e) Nezávislé ex-post vyhodnocení programu dle Metodiky 17+ po ukončení poskytování podpory
- f) Monitoring přínosů a dopadů projektů a programu a jejich vyhodnocení (2029)

Datovou základnou pro hodnocení projektů i programu budou zejména:

- aktuálně dostupné zprávy a analytické studie v oblasti VaVal prováděné ČSÚ a dalšími nezávislými subjekty (TC AV ČR, RVVI, AV ČR, OECD, Deloitte apod.);
- analýzy a hodnocení prováděná MŠMT pro oblast VaVal;
- patentové a bibliometrické analýzy prováděné s využitím mezinárodně uznávaných citačních databází (Web of Science (WoS) a Scopus), výkonnostní analýzy a jiné standardní metody pro určení kvality dosahovaných výsledků;
- metody foresightu, klastrové metody nebo další analytické metody uplatňované pro účely RIS3 strategie, zejména pro účely vymezení strategických vědních oborů a určení jejich vhodnosti pro podporu v programu;
- zveřejňované výsledky hodnocení výzkumných organizací podle uplatňované Metodiky 17+, zejména v modulu 1, a data v IS VaVal;
- průběžné a závěrečné zprávy projektů podpořených v tomto programu.

Způsob monitoringu a hodnocení programu

Na úrovni programu bude průběžně monitorováno naplňování základních parametrů programu a sledována realizace programu jako celku. Hodnocení prováděná na úrovni programu mají formativní cíle.

Po ukončení první veřejné soutěže se provede její vyhodnocení z hlediska relevance podpořených projektů k cílům a aktivitám programu a z hlediska finančních charakteristik podpořených projektů ve vztahu k využití rozpočtu programu. Sledovány budou i administrativní procesy spojené s přípravou a hodnocením projektových žádostí, které mohou být následně zúročeny v dalších veřejných soutěžích i mimo tento program.

Finanční charakteristiky podpořených projektů ve vztahu k využití veřejných prostředků programu a jeho efektivitě se sledují i meziročně za účasti odborného poradního orgánu a jsou jedním z podkladů pro interim evaluaci programu, která proběhne na úrovni poskytovatele po druhém roce implementace programu v r. 2024.

Předmětem evaluace programu bude transparentnost, administrativní zátěž nebo funkčnost programu, efektivita a relevance ve vztahu k cílům programu. Hodnoceno bude i naplňování cílů programu realizovanými projekty, jejich první přínosy a dopady, pokud bude již možné je identifikovat, např. v návaznosti na aktuální výkonnost ČR v prioritních oblastech výzkumu s využitím bibliometrických dat, patentových databází a dostupných nezávislých analytických studií. Hodnocení bude probíhat za účasti externích hodnotitelů, členů odborného poradního orgánu poskytovatele.

Poskytovatel využije dat z monitoringu k řízení programu. Doporučení vzešlá z interim evaluace pak také k nezbytným úpravám v zájmu maximalizace přínosů a naplnění cíle programu.

Závěrečné vyhodnocení programu, jeho přínosů a dopadů proběhne po ukončení řešení všech projektů programu, po ukončení poskytování podpory a jejím vypořádání se státním rozpočtem v roce 2027. Hodnocení proběhne jednak na úrovni poskytovatele formou autoevaluace za účasti

odborného poradního orgánu poskytovatele a následně bude provedeno vyhodnocení programu nezávislým subjektem.

Poskytovatel bude po ukončení programu sledovat a vyhodnocovat realizaci „data management plánů“, vč. uplatňování výsledků nebo „open access“, přínosy a dopady programu a následně uplatňované výsledky projektů minimálně v letech 2027 až 2029.

Kritéria splnění cílů programu

Základem pro hodnocení programu jsou zejména výsledky hodnocení jednotlivých projektů podpořených programem v níže uvedených kritériích. V návaznosti na ně lze stanovit i řadu dalších kritérií a ukazatelů, které mohou sloužit k vyhodnocení programu. Pro řadu z nich ale zpravidla není možné stanovit cílové hodnoty jak pro nedostatek relevantních empirických vstupů (což je typické zejména pro oblast VaVal), tak pro soutěžní charakter, který ze zákona neumožňuje předchozí znalost spektra uchazečů a jejich výzkumného portfolia, tak návrhů projektů, ani projektů v konečné fázi podpořených. Proto byla vybrána následující kritéria.

a) relevance

Ukazatel	Hodnota
Vazba na Národní plán obnovy v komponentě 5.1	všechny projekty relevantní
Vazba na Inovační strategii	všechny projekty relevantní
Vazba na Národní politiku VaVal	všechny projekty relevantní
Synergie se souběžnými dotačními tituly	nedochází k duplicitám
Podíl počtu podpořených projektů s mezinárodními aktivitami členů řešitelského týmu, mezinárodní spoluprací, mezinárodními výzkumnými aktivitami a projekty	minimálně 50 %
Podíl počtu podpořených projektů využívajících dostupná špičková zařízení velkých výzkumných infrastruktur z Cestovní mapy ČR	minimálně 30 %
Kvalitativní změna dosažená realizací programu ve vztahu k identifikovaným potřebám v podpořených prioritních oblastech VaVal (a k výchozímu stavu v roce 2021)	(změna – kvalitativní zhodnocení)

b) funkčnost programu

Ukazatel	Minimální hodnota
Čerpání schválené roční alokace programu	70 %
Počet podpořených projektů	4
Počet úspěšně ukončených projektů	75 %
Průměrná hodnota počtu spolupracujících subjektů v projektu	3

c) efektivita programu

Pro vyhodnocení efektivity programu je základním parametrem sledování a vyhodnocování projekty produkovaných výsledků ve VaVal. Jejich kvalita určuje, do jaké míry došlo k pozitivnímu kvalitativnímu posunu, dosažení požadované excelence ve státem zvolené oblasti VaVal a zda se čeští výzkumníci skutečně pohybují na hranici stávajícího vědeckého poznání. Pro efektivitu takto specializovaného programu existuje i řada dalších ukazatelů. Spektrum výsledků a jejich kvantitativní cílové hodnoty nelze však předem věrohodně specifikovat zejména kvůli výzkumnému charakteru podporovaných aktivit, který určuje vysokou rizikovost jakékoli predikce. Dalším zásadním vstupem jsou přínosy a dopady realizace jednotlivých podpořených projektů a jejich vyhodnocování.

Kvantitativní ukazatele efektivity	Minimální hodnota
Podíl publikačních výsledků VaVal v 1.Q na celkovém počtu publikačních výsledků (dle WoS nebo Scopus)	30 %
Počet aplikovaných výsledků zaregistrovaných podle PCT nebo uznávaných léčebných postupů, certifikovaných léčebných pomůcek nebo zdravotnických potřeb	3
Počet aplikovaných výsledků směřujících do společenskovední oblasti	1
Počet projektů VaVal se zajištěným financováním ze zahraničních zdrojů po skončení programu	3
Počet prioritních oblastí VaVal s kvalitativním posunem produkce výsledků VaVal do 1. Q nebo výše	3

Kvalitativní kritéria a ukazatele efektivity		
Kritérium	Ukazatel	Metoda
Ochrana a způsob šíření výsledků v akademické a v uživatelské sféře, vč. uplatňování „open access“ režimu a FAIR principů	implementace výsledků	mapování implementace
Ohlas publikačních výsledků programu	kvalita publikací	citační analýza (WoS, Scopus)
Přínosy publikačních výsledků (uživatelé z hlediska oborů, sektorů, země původu apod.)	využití publikací	citační strom (citační analýza, mapování)
Ohlas aplikovaných výsledků	kvalita výsledků (typ, druhy), finanční návratnost, pokud již existuje v době řešení projektu	patentová analýza a analýza druhů aplikovaných výsledků, finanční analýza
Příspěvek programu k rozvoji oborů	citovanost, uplatnění aplikačních výstupů	citační analýza, analýza přínosů z licencí a jiných

		typů smluv s uživateli (finančního i nefinančního charakteru) dotazníkové šetření
Příspěvek programu k posílení domácí spolupráce ve VaVal	role podpořených organizací v oboru a v komunitě	klastrová nebo jiná analytická metoda pro stav spolupráce před realizací programu (využití IS VaVal dat) a po ukončení podpory
Příspěvek programu k posílení mezinárodní spolupráce ve VaVal (vazby mezi týmy a organizacemi)	„Ego-Network“ podpořených výzkumníků	síťová analýza
Zvýšení národní a mezinárodní prestiže	celostátně uznávaná odborná ocenění, mezinárodní ocenění, nová členství v zahraničních odborných panelech a poradních orgánech, v mezinárodních sítích, „zvané“ hostování v zahraničí	analýza zpráv a dotazníkové šetření
Aktivity a úspěšnost příjemců podpory v řešení projektů mezinárodní spolupráce a v mezinárodních programech a uznávaných profesních sítích	úspěšnost v mezinárodních projektech, programech nebo jiných typech kontraktů se zahraničním subjektem	analýza zpráv, statistika, zahraniční dostupné databáze (EK, e-corda atp.), dotazníkové šetření
Udržitelnost týmů a výzkumu	finanční „návratnost“ (objem získaných finančních prostředků z návazných mezinárodních projektů, programů, kontraktů nebo z patentů a dalších typů licencí); zastoupení juniorních pozic	analýza zpráv, statistika, zahraniční dostupné databáze (EK, e-corda atp.), dotazníkové šetření
Vyrovnané zastoupení žen a mužů	genderová vyváženost, vč. zastoupení žen/mužů v týmech, ve vedoucích pozicích a v poradních orgánech, genderové hledisko pohlaví a genderu v obsahu výzkumu, zohledňování kvalitních pracovních podmínek (např. skrze HR Award či plány genderové rovnosti)	mapování implementace, analýza zpráv, statistika, dotazníkové šetření
Společenská udržitelnost	dopady na životní prostředí, oběhové hospodářství,	mapování implementace a dopadů, dotazníkové

	klíma a vodní zdroje („do no significant harm aspects“)	šetření
--	--	---------

d) prahové podmínky úspěšnosti na úrovni programu

Úspěšnost programu je přímo spjata s úspěšností jednotlivých projektů. Tento program bude možné po ukončení řešení projektů považovat za úspěšný, pokud alespoň 75 % z podpořených projektů naplní prahové podmínky úspěšnosti projektu podle zadávací dokumentace. Požadovaná excelence výzkumu prováděného v podpořených prioritních oblastech VaVal bude zjištěna bibliometrickou analýzou a očekává se nárůst kvality oproti výchozímu stavu z r. 2021. Úspěšnost bude „měřena“ i mírou zajištění institucionálního či jiného způsobu financování dalšího rozvoje národních autorit, vč. mezinárodní spolupráce, které zajistí udržitelnost excelence v podpořených prioritních oblastech VaVal.

e) monitoring a vyhodnocení přínosů a dopadů programu

Poskytovatel bude minimálně 3 roky po ukončení programu sledovat realizaci „data management“ plánů, vč. uplatňování výsledků v „open access“ režimu na FAIR principech (tam, kde je to možné), a jejich ochranu, přínosy a dopady projektů a programu. Vyhodnocení bude provedeno v r. 2027 a 2029. Hlavním kritériem bude kvalitativní změna oproti roku 2021, a to zejména:

- v kvalitě uplatňovaných výsledků VaVal,
- v kvalitě a formách prováděného výzkumu v podpořených prioritních oblastech VaVal,
- v kvalitě a formách vědecké výchovy prováděné podpořenými pracovišti VaVal
- v míře internacionalizace podpořených pracovišť VaVal a posílení vazeb mezinárodní spolupráce
- v míře transferu znalostí, uplatňování poznatků v praxi a posílení vazeb s aplikační sférou.

Vyhodnocení dílčího cíle 4.2 e) bude zároveň nedílnou součástí systémového hodnocení výzkumu a vývoje výzkumných organizací v rámci Metodiky 17+. Kvalitativní změny budou vyhodnocovány s využitím zahraničních členů ISAB podpořených pracovišť a odborného poradního orgánu poskytovatele. Využije se jak „peer review“ metody, tak analytických metod, jako jsou patentové nebo bibliometrické analýzy zpracované pro podpořené vědní disciplíny, výkonnostní, klastrové a sektorové analýzy a další typy analýz např. s využitím analytických map spolupráce a spoluautorství nad veřejně dostupnými daty z mezinárodních i národních databází.